

کلیات:

- 1- شرکت سهامی به عنوان کاملترین نوع شرکت سرمایه ای شرکتهای تجاری است .
- 2- در این شرکت حقوق شرکاء که سهامدار نامیده می شوند به وسیله اوراق قابل معامله مشخص می شود .
- 3- صاحبان سهام فقط تا میزان آورده خود مسئول تعهدات شرکت می باشند .
- 4- به این نوع شرکت ها شرکت بی نام نیز می گویند .
- 5- قانون تجارت ایران تصریح دارد که شرکت سهامی برای امورد تجاری تشکیل می شود ولی صاحبان سهام شرکت سهامی به هیچ وجه تاجر محسوب نمی شوند .
- 6- اساس رژیم سرمایه داری فعلی روی شرکت های سهامی استوار است .
- 7- اغلب شرکت های سهامی تأسیساتی در ایران در جهت محدود کردن مسئولیت شرکاء بوده و بیشتر به شکل شرکت با مسئولیت محدود شباهت دارد
- 8- مقررات فعلی شرکت های سهامی در ایران همان است که در قانون تجارت مصوب سال 1311 پیش بینی شده است .
- 9- برای تأسیس شرکت سهامی طبق قانون ایران به هیچ وجه اجازه قبلی لازم نیست .
- 10- اغلب قوانین برای شرکت های سهامی حداقل سرمایه و سهامدار را پیش بینی کرده اند و برای شرکت های کوچک افراد را بیشتر به تأسیس شرکت های با مسئولیت محدود تشویق می کند .

مبحث دوم: ماهیت حقوقی شرکت سهامی

- 1- قانون تجارت ایران تشکیل شرکت های سهامی را بر اساس عقد و آزادی قرار دادهای خصوصی قرار داده و هیچگونه اجازه قبلی برای تأسیس آن پیش بینی نکرده است .
- 2- امروزه این نظریه که شرکت ، سازمان حقوقی مستقلی که تابع شر ایط خاص است طرفداران زیادی دارد
- 3- انباشت سرمایه های بزرگ در شرکت هایی که 40 الی 50 هزار سهامدار دارند به ابتکار و پشتکار افرادی بستگی دارد که مؤسسين آنها هستند .
- 4- در عمل قدرت و حکومت سهامداران در شرکت وهم و خیال است و قدرت همواره در دست مدیران است .

مبحث سوم: شخصیت حقوقی استقلال شرکت

1. در شرکت های سهامی، شرکاء بعد از پرداخت های سهام خود دیگر هیچ گونه تعهدی در برابر شرکت ندارند .
2. شرکت سهامی قائم بر نقش است و اراده مشخص و متمایزی از شرکاء دارد .

*** خصوصیات شخصیت حقوقی شرکت های سهامی**

1. نام شرکت ، توسط مؤسسان انتخاب می شود .
2. اغلب قوانین، اختیار نام مؤسس اصلی مؤسسه با کارخانه را که تبدیل به شرکت سهامی می شود به عنوان نام شرکت جایز است.

3. در اسم شرکت سهامی نام هیچ یک از شرکاء قید نخواهد شد .

4. تغییر نام شرت از وظایف مجمع عمومی فوق العاده است .

✓ مرکز شرکت:

1- شرکت سهامی دارای مرکز اصلی است که اقامتگاه آن است .

2- قید مرکز اصلی شرکت در اساسنامه اجباری است .

3- انتقال مرکز شرکت به محل دیگر از وظایف مجمع عمومی فوق العاده است .

4- معمولاً در اساسنامه مرکز شرکت را شهر معینی تعیین می کنند و انتخاب نشانی و محل شرکت را در اختیار هیئت مدیره

می گذارند.

✓ تابعیت شرکت:

1- تابعیت شرکت سهامی به هیچ وجه تابع تابعیت شرکاء آن نیست .

2- معمولاً شرکت دارای تابعیت محلی است که در آنجا تأسیس شده و مرکز آن در آن جا قرار دارد .

✓ دارایی شرکت:

1- در شرکت های سهامی دارایی شرکت اهمیت مخصوص دارد و شرکاء مسئولیتی در م قابل تعهدات شرکت به جز سرمایه

ای که پرداخته اند ندارند و طلبکاران شرکت غیر از آن وثیقه ای ندارند .

2- حصه شرکاء در شرکت های سهامی به صورت سهم است و طبق قانون تجارت ایران مبلغ سهم تماماً باید تعهد شده باشد

و در صورتی که شرکت مندرکند طلب کاران می توانند از ص احبان سهام پرداخت مبلغ تعهدی را تقاضا کنند .

3- سهامداران شرکت ممکن است اشخاص طبیعی یا اشخاص حقوقی باشند بنابراین شرکت ها می توانند به نوبه خود

سهامدار شرکت های دیگر گردند .

4- شرکت های فرعی (مادر، دختر) از لحاظ اقتصادی تابع شرکت اصلی و از لحاظ حقوقی مستقل و مجزی هستند.

✓ جنبه ی تجارتي شرکت های سهامی:

طبق ماده 21 قانون تجارت، شرکت سهامی شرکتی است که برای امور تجارتي تشکیل می شود .

مبحث چهارم: تشکیل شرکت های سهامی

الف- تشریفات مقدماتی تأسیس شرکت:

1. طبق قانون تجارت برای تشکیل شرکت های سهامی در ایران آزادی ک امل وجود دارد.

2. تأسیس شرکت سهامی مستلزم این است که یک یا چند نفر که مؤسس نامیده می شوند . در تأسیس شرکت پیش قدم شده و

مقدمات تأسیس شرکت را فراهم سازند .

3. تعهد کنندگان سرمایه شرکت در مجمع عمومی مؤسسان با تصویب شرکت نامه (اساسنامه) انتخاب مدیران و بازرسان

اساس و شالوده و خط مشی شرکت را معین می کنند .

4. نتیجه: تشریفات تشکیل شرکت عبارت است از کلیه اعمال مادی و حقوقی برای ایجاد شرکت که به موجب قانون پیش بینی شده است.

* انواع طرق تأسیس شرکت:

1. تأسیس فوری: در صورتی است که در موقع تصمیم به تأسیس شرکت کلیدش رکای شرکت سهامی معین باشند و سرمایه شرکت را تعهد کنند و شرکت با تصمیم مجمع عمومی موسسان راجع به تصویب اساسنامه و ... شروع به کار کنند.
 2. تأسیس تدریجی: در صورتی است که در موقع تصمیم به تأسیس شرکت کلیه سهامداران شرکت معین نباشد از طریق دعوت و تبلیغ سهامداران جلب شوند به تدریج شرکت شروع به کار کنند.
 - ✓ تأسیس فوری در مواردی است که سهامداران شرکت محدود هستند و سرمایه شرکت زیاد نیست.
 - ✓ قانون تجارت ایران بین شرکت هایی که فوراً تشکیل می شوند و آنهایی که تدریجاً تأسیس می شوند تفاوتی قائل نشده است.
 - ✓ مؤسسين شرکت در صورت عدم تشکیل شرکت نمی توانند هیچگونه حقی و ادعایی علیه ت عهد کنندگان سهام داشته باشند.
- ب- مؤسسان شرکت:

مؤسسان پیش قدم تأسیس شرکت هستند و اساسنامه شرکت را تهیه می کنند. در شرکت های سهامی بزرگ که احتیاج به گرد آوردن سرمایه عهده دارد اغلب بانک ها کمک مؤثری به مؤسسان می کنند.

ج- تشریفات قانونی تأسیس شرکتهای سهامی:

سهامی عام:

1. اخذ اظهارنامه مربوط به ثبت شرکت از اداره ثبت شرکت ها
2. تهیه و تنظیم طرح اعلامیه پذیره نویسی سهام شرکت که به امضاء کلیه مؤسسان رسیده باشد.
3. مؤسسان باید حداقل 20% سرمایه شرکت را خود تعهد کنند.
4. انتشار طرح اعلامیه پذیره نویسی در روزنامه های کثیرالانتشار.

سهامی خاص:

1. برای تنظیم و ثبت شرکت های سهامی خاص طرح و تنظیم اعلامیه پذیره نویسی لازم نیست.
2. تهیه و تنظیم اظهارنامه که بایستی به امضا کلیه سهامداران رسیده باشد.
3. شرکت های سهامی اجباراً باید به ثبت برسند.

مبحث پنجم: پذیره نویسی

قانون تجارت ایران برای پذیره نویسی مقررات خاصی پیش بینی نکرده است و اغلب شرکت های سهامی که در ایران تشکیل شده اند جنبه ی خصوصی داشته و پذیره نویسی فوراً انجام گرفته است. -

* اصول پذیره نویسی

تعریف پذیره نویسی: پذیره نویسی عبارت است از قبول پیشنهادی که از طرف مؤسسان به عموم می شود تا قسمتی از سرمایه شرکت را تعهد کنند و با پرداخت تمام یا قسمتی از مبلغ تعهدی خود در شرکت صاحب سهم باشند. مؤسسان شرکت برای جلب پذیره نویسان باید موضوع شرکت و نتایج و فواید آنرا به اطلاع عموم برسانند تا اشخاص تشویق به ورود در شرکت گردند.

اعلامیه پذیره نویسی: عبارت است از پیشنهادی از طرف مؤسسان به پذیره نویسان احتمالی که در روزنامه درج می شود. مطالب درج شده در اعلامیه: نام مؤسسان یا نمایندگان آنها از جهت آنکه مردم توجه می شوند پیشنهاد از طرف اشخاص قابل اعتماد را از دست نمی دهند. مؤسسان هیچوقت درباره عملیات شرکت و منافع احتمالی آن تضمین نمی دهند. میزان سرمایه لازم: تعیین مبلغ سرمایه به اشخاص فرصت می دهد تا تحقیق کنند که آیا سرمایه پیشنهاد شده برای موضوع کافی، زیاد، یا کم است.

مدت پذیره نویسی: برای پذیره نویسی معمولاً مدت معینی مقرر می شود تا در پایان آن معلوم شود، آیا سرمایه لازم تعهد و جمع آوری شده است یا خیر در صورتی که در پایان مدت پذیره نویسی کلیه سرمایه مورد لزوم تعهد نشود تمدید مدت برای یک بار جایزه است.

د- محل پذیره نویسی و پرداخت محل آن معمولاً یک بانک معتبر خواهد بود.

ه- مدارک منضم به اعلامیه پذیره نویسی: در اغلب کشورها اعلامیه پذیره نویسی و طرح اساسنامه باید در دفتر دادگاه اداره ثبت یا گذشته شود تا پذیره نویسان از مفاد آن اطلاع حاصل کنند و آنرا امضاء نم آیند.

و- طرز پذیره نویسی و ماهیت حقوقی آن 1. پذیره نویسی از لحاظ شرکت، عمل تجاری است ولی از لحاظ اشخاص که مایل به خرید سهام می باشند تجاری نیست. 2. مهجوران نیز می توانند بوسیله ی نماینده قانونی خود در پذیره نویسی شرکت کنند و همینطور اشخاص حقوقی. 3. قانون فرانسه حداقل تعداد پذیره نویسان را 7 نفر تعیین کرده است. 4. قانون ایران حداقل تعداد پذیره نویسان را 7 نفر تعیین نکرده است اما چون قانون ایران شرکتی را که فقط متعلق به یک نفر باشد جایز نمی داند بنابراین حداقل پذیره نویسان 2 نفر می باشند. 5. سند پذیره نویسی موافقت و اعلام قبولی پذیره نویسی برای مشارکت در شرکت است. 6. در مواردی که کسی از طرف شخص دیگری یا به حساب دیگری به طور علنی یا مخفی پذیره نویسی کند نمی تواند آنرا ابطال کند. 7. برگ پذیره نویسی معمولاً در 2 نسخه تنظیم می شود که یکی در نزد پذیره نویسی و دیگری در نزد شرکت می ماند. 8. رویه قضایی سن پذیره نویسی را یک تعهد یک طرفه غیر قابل فسخ تلقی می کند.

ن- میزان پذیره نویسی:

- 1- تشکیل شرکت های سهامی محقق نمی شود مگر بعد از اینکه تأدیه تمام سرمایه شرکت تعهد شده باشد.
- 2- برای آنکه پذیره نویسی کامل گردد باید میزان پذیره نویسی برابر سرمایه شرکت باشد.
- 3- طبق قانون ایران، آلمان، فرانسه و کشورهای لاتینی زبان برای کلیه سرمایه تعهدی باید سهم صادر شود.

نخست- در صورتی که میزان پذیره نویسی برای تأمین سرمایه شرکت کافی نباشد بدهی است که شرکت را نمی توان تشکیل داد و پذیره نویسی می تواند تعهد خود را خاتمه یافته تلقی کند مگر آنکه کلیه پذیره نویسان موافقت کنند شرکت با سرمایه کمتری که برابر با پذیره نویسی باشد تشکیل گردد البته این موافقت باید به اتفاق آرا باشد .

دوم- در صورتی که میزان پذیره نویسی زیادتر از سرمایه لازم باشد در این صورت ممکن است به 2 ترتیب عمل شود : الف- یا آنکه به نسبت مساوی میزان تعهد هم پذیره نویس تقلیل داده شود . اغلب قوانین این ترتیب را ترجیح می دهند . ب- یا آنکه فقط پذیره نویسانی که در پذیره نویسی مقدم بر دیگران هستند پذیرفته شوند .

✓ برای آنکه تعهد کلیه سهام شرکت محقق شود . قوانین بعضی از کشورها تحقیق در این امور را به سر دفتران محول کرده اند ولی در ایران این موضوع پیش بینی شده است و تأیید تعهد سهام به عهده اولین مجمع عمومی و موسسان و بعداً بر عهده مدیران و بازرسان شرکت است .

مبحث ششم: دعوت مجمع عمومی مؤسسان و تشکیل آن

1. بعد از آن کلیه سرمایه پیش بینی شده برای شرکت تعهد و مبلغ مقرر پرداختی به حساب شرکت تأیید گردید مؤسسان شرکت مجمع عمومی مؤسسان را برای تشکیل شرکت دعوت می کنند .
 2. در مجمع عمومی مؤسسان کلیه صاحبان سهام می توانند حضور بهم رسانند .
 3. اگر در مجمع عمومی، دارندگان نصف سرمایه شرکت حاضر نباشند تصمیمات مجمع موقتی خواهد بود .
 4. در مجمع عمومی مؤسسان مانند کلیه مجامع دیگر، صاحبان سهام می توانند برای حضور در مجمع به هر شخص دیگری وکالت دهند .
 5. تعداد صاحبان سهام برای معتبر بودن مذاکرات و تصمیمات مجمع تأثیری ندارند، بلکه حد نصاب مجمع فقط از روی میزان سرمایه شرکت تعیین می شوند .
- * دستور جلسه مجمع عمومی مؤسسان عبارت است از :
1. تأیید تعهد کلیه سرمایه شرکت و پرداخت مبلغی که مقرر شده است .
 2. تصویب آورده های غیر نقدی و مزایای خاص
 3. تصویب اساسنامه شرکت
 4. انتخاب هیئت مدیره
 5. انتخاب بازرسان حساب
 6. تنظیم شرکت نامه
 7. اعلام رسید مبلغ سرمایه از طرف هیئت مدیره
 8. تعیین نشانی شرکت
- الف- تأیید تعهد کلیه سرمایه شرکت و پرداخت مبلغ مقرر : طبق ماده 38 ق ت : تشکیل شرکت های سهامی محقق نمی شود مگر بعد از اینکه تأدیه تمام سرمایه شرکت تعهد شده باشد به علاوه هرگاه سهام قطعاً آن زاید بر 50 ریال نباشد تعهد کنندگان باید تمام وجه را تأدیه نماید والا باید لااقل ثلث سهام را نقداً بپردازند و در هر حال وجهی که پرداخته می شود نباید کمتر از 50 ریال باشد .
- ✓ قانون تجارت ایران عملاً حداقلی برای سرمایه و مبلغ سهام پیش بینی نکرده است .
- ✓ حداقل مبلغی که در موقع تشکیل شرکت باید پرداخت شود ثلث سرمایه شرکت می باشد .
- ✓ البته در صورتی که سهام شرکت بی نام باشند اقلأ باید 5% قیمت سهام پرداخت شده باشد .
- ✓ البته چیزی که در ازاء سهام غیر نقدی تعهد شده بی مأتلی باید تحویل باشد .

قانون تجارت ایران هیچگونه مدتی برای مطالبه بقیه تعهد سهام پیش بینی نکرده است . و در عمل ممکن است سالها شرکتی با سرمایه اصلی تشکیل گردد که قسمتی از آن پرداخت نشده باشد .

در صورتی که شرکتی ورشکسته شود . طلبکاران می توانند از هر یک از شرکاء مبلغ تعهدی آنها را مطالبه کنند .

✓ طبق ماده 92 قانون تجارت: هر کس برخلاف حقیقت مدعی وقوع تعهد ابتیاع سهام با تأدیه قیمت سهام شده یا وقوع تعهد و یا تأدیه را که واقعیت ندارد اعلام کند، کلاهبردار محسوب می شود . سرمایه شرکت وثیقه ی طلبکاران شرکت است و جوابگوی تعهدات شرکت می باشد

ب- تصویب آورده های غیر نقدی و مزایای خاص :

1- به نظر نویسنده به جای عبارت سهم غیر نقدی بهتر است آورده غیر نقدی استعمال شود .
2- جلسه مجمع عمومی مؤسسان قانونی نخواهد بود مگر اینکه عدداً نصف کل شرکایی که خرید سهام نقدی را تعهد کرده اند حاضر بوده و نصف کل سرمایه نقدی را دارا باشند .

3- کسانی که دارای سهم غیر نقدی هستند با مزایای خاص برای خود مطالبه کرده اند در موقعی که سهم غیر نقدی یا مزایای آنها موضوع رأی است حق رأی ندارند .

4- آن قسمت از سرمایه غیر نقدی که موضوع مذاکره و رأی است در جزء سرمایه شرکت محسوب نمی شود .

5- هرگاه سهام غیر نقدی یا موجبات مزایایی که مطالب شده تصویب نشود هر یک از تعهد کنندگان می توانند از شرکت خارج شوند

✓ ایجاد سهام ممتاز و سهام مؤسس و سهام انتفاعی در شرکتهای سهامی چون مشمول تعریف ق انون نمی شوند . و در تقویم سرمایه شرکت تأثیری ندارد، مجمع عمومی مؤسسان می توان بدون تقویم عملی که موجب اعطای چنین مزایایی به صاحبان آنها می شود این مزایا را تصویب کند .

✓ م 39 ق ت: چیزی که در ازاء سهام غیر نقدی تعهد شده تماماً باید تحویل شود در موقع تشکیل شرکت . پس از مشخص شدن اسامی تعهد کنندگان سهام شرکت و مبلغی که پرداخت شده است مجمع عمومی از بین صاحبان سهام یک نفر رئیس و یک نفر منشی انتخاب می کند .

✓ تصمیمات مجمع عمومی مؤسسان به اکثریت آراء حاضر انتخاب می شود . مشروط بر اینکه صاحبان نصف کل سرمایه نقدی حاضر باشند.

ج- تصویب اساسنامه شرکت :

1. اساسنامه شرکت را نمی توان بر اساس قرار داد تشریح نمود چون قرار داد به اتفاق آراء نیاز دارد .

2. قانون تجارت تصویب اساسنامه را به اکثریت آراء تجویز می کند .

3. گر چه قانون در مورد شرکت های سهامی علاوه بر اساسنامه تهیه شرکت نامه را لازم داشته است ولی عملاً اساسنامه شرکت اهمیت خیلی زیادتری دارد . عملاً شرکت نامه از روی مقررات مندرج اساسنامه و تصمیماتی که در مجمع عمومی مؤسسان اتخاذ می شود تنظیم می شود .

✓ در مورد شرکت های سه امی شرکت نامه جنبه فرعی دارد و عقد شرکت اهمیتی را که در ق راراددهای خصوصی دارد در خصوص شرکت های سهامی دارا نیست .

* نکاتی که تصریح آن در اساسنامه ضروری است *

اسم و مرکز اصلی شرکت : برای تشخیص شرکت از شرکاء ضروری است .

✓ موضوع شرکت : تعیین اقامتگاه شرکت در اساسنامه ضروری است . - در بعضی از شرکت ها مانند ایران و فرانسه موضوع شرکت را به طور کلی معین می کنند تا شرکت در عملیات خود محدودیتی نداشته باشد . - قانون تجارت ایران موضوع شرکت های سهامی را محدود نکرده است . - موضوع شرکت حدود عملیات شرکت و اهمیت آن را معین می کند .

✓ عرف و عادت تجارت تعیین موضوع شرکت سهامی راحتی برای عم لیات غیر تجارتي جایز می داند . - مدت شرکت در صورتی که شرکت برای مدت معینی تشکیل شده باشد . - قانون ایران تشکیل شرکت برای مدت معینی تشکیل می شود با تصویب مجمع عمومی فوق العاده شرکت مدت آن تمدید می شود .

نکته: اگر مدت شرکت منتهی شده باشد دیگر نمی توان مدت آن را تمدید کرد.

نکته: در هر مورد شرکت های دارای مدت غیر محدود یا محدود مجمع عمومی فوق العاده شرکت می تواند در هر زمان تصمیم به انحلال شرکت بگیرد . و مدت مقرر در اساسنامه به هیچ وجه مانع انحلال شرکت نیست .

✓ مقدار سرمایه شرکت و مقدار قیمت سهام طبق قانون حداقل صاحب بان سهام 2 نفر است.

✓ مقدار سرمایه شرکت و مقدار قیمت سهام : شرکت سهامی شرکت سرمایه است و اعتبار آن بسته به میزان سرمایه است . سرمایه شرکت ممکن است بصورت نقدی و غیر نقدی باشد که در صورت اخیر سرمایه غیر نقدی باید تقسیم شود و میزان آن معلوم گردد . سرمایه شرکت وثیقه مشترک طلبکاران می باشد و بعد از تشکیل جز در مورد تقلیل سرمایه یا استهلاک سرمایه قبل از انحلال و تصفیه دیون شرکت قابل استرداد به صاحبان سهام نیست .

حداقل قیمت سهام برای شرکتهایی که سرمایه آنها از 29 هزار ریال تجاوز نکند 50 ریال و برای شرکتهایی که سرمایه آنها از دویست هزار ریال تجاوز کند یکصد ریال تعیین شده است . قیمت سهام در موقع تأسیس شرکت با تقسیم سرمایه بر تعداد سهام معین می گردد .

نکته: صدور سهام به قیمتی کمتر از بهای اسمی جایز نیست . قیمت سهام ممکن است بیشتر از قیمت اسمی سهام تعیین شود . منتهی این عمل در موقع تأسیس شرکت میسر نیست ولی در مواقعی که شرکت احتیاج به ازدیاد سرمایه دارد قیمت سهام بیش از قیمت اسمی است .

در موقع تأسیس شرکت تأدیه کلیه سهام شرکت باید تعهد گردد ولی حداقل یک سوم سرمایه باید در موقع تأسیس نقداً پرداخت گردد به شرطی که این مبلغ در هر حال کمتر از 50 ریال نباشد اما در صورتی که سهام شرکت بی نام باشد حداقل پرداختی

نصف قیمت سهام خواهد بود . صاحبان سهام موظفند بقیه تعهد خود را به محض مطالبه شرکت پرداخت کنند در غیر این

صورت علاوه بر آن به خسارت تأخیر تأدیه از قرار صدی دوازده در سال محکوم خواهد شد و نیز می توان مقرر داشت در صورت عدم تأدیه، مقدار پرداختی به صورت بلاعوض به شرکت تعلق خواهد یافت منتها برای انجام این مورد باید پرداخت وجه

تعهد شده لااقل سه مرتبه مطالبه و از تاریخ آخرین مورد یک ماه منقضی شده باشد . پرداخت مبلغ تعهد شده باید نقداً صورت گیرد و این پرداخت به صورت سفته یا چک و عده دار ممکن نیست . زیرا در اینصورت تعهد قبلی به تعهد دیگری تبدیل شده است.

* نوع سهام و تبدیل آن: مهمترین اوراقی که در بورس خرید و فروش می شوند عبارتند از سهام و برگهای قرضه سهم برای آنکه قابل خرید و فروش معامله باشد باید صادر شده و به موجب سندی به صاحب آن داده شود .
✓ ذکر مشخصات ذیل بر روی برگ سهام لازم است .

1. نام شرکت صادر کننده سهم

2. سرمایه تعهد شده

3. شماره ثبت شرکت

4. شماره سهم

5. مبلغ اسمی سهم

6. نوع سهام تا مشخص شود با نام است یا بی نام

7. مبلغی که از سه م پرداخت شده

8. امضای نمایندگان

طبق قانون مالیاتهای مستقیم به سهام به محض صدور حق تمبری به مبلغ دو در هزار تعلق می گیرد ، از طرفی مادام که شرکت سهامی تشکیل نشده سهام یا تصدیق موقتی نمی توان صادر نمود و در صورت صدور سهام مزبور باطل و صادر کنندگان مسئول خسارات هستند.

قانون تجارت مؤعد معینی برای صدور سهام تعیین ننموده در این موارد برای آنکه حق صاحبان سهام محرز و تأیید گردد شرکتهای سهامی تصدیقهای موقتی صادر می کنند که به موجب آن تأیید شود دارنده سهام دارای چند سهم از سهام شرکت می باشد و در موقع صدور سهام، تصدیق موقتی باید به سهام تبدیل گردد .

قیمت سهام و قطعات سهام متساوی است ، بنابراین شرکت نمی تواند سهام به مبالغ مختلف صادر کند یا اینکه برگ ده یا صد سهمی صادر کند ولی در موقع و مورد تصدیق موقتی این عمل جایز است .

* انواع سهام شرکتهای سهمی:

1. سهم با نام و بی نام

2. سهم در مقابل آورده نقدی و غیر نقدی

3. سهم عادی و ممتاز

4. سهم سرمایه و سهم انتفاعی و مؤسس

الف: سهم با نام و بی نام: سهم با نام سهمی است که به شخص معینی تلقی دارد و نام او روی ورقه سهم یا در دفتر سهام ثبت شده است و هر گونه نقل و انتقال بدون ثبت در دفتر سهام فاقد اعتبار است. به عبارتی سهم با نام بدون ثبت در دفتر شرکت قابل انتقال نیستند.

انتقال و فیوش سهام با نام حتی با ظهرو نویسی هم ممکن نیست همچنین هرگونه انتقال منافع سهام بدون ثبت در دفتر شرکت در مقابل شرکت و اشخاص ثالث اعتبار ندارد. از طرفی سهم با نام از لحاظ مالیاتی نیز مورد توجه دولتهاست. سهم بی نام سهمی است که روی آن نام صاحب آن ذکر نمی‌گردد و به سهولت و بدون هیچگونه تشریفات قابل انتقال است. نقل و انتقال این سهام با قبض و اقباض صورت می‌گیرد. این دو نوع سهم در صورت تجویز اساسنامه قابل تبدیل به یکدیگرند: در خصوص تبدیل سهام بی نام به نام، شرکت باید اعلانی در این موضوع منتشر و مهلتی که کمتر از شش ماه نباشد به صاحبان سهام بدهد اعلان مذکور باید در یکی از جراند کثیرالانتشار مرکز اصلی شرکت دو دفعه و به فاصله ده روز منتشر شود.

✓ هر صاحب سهمی که سهام خود را تبدیل نکند دیگر نمی‌تواند تقاضای تبدیل نماید و شرکت حق دارد آن سهام را به طریق مزایده به اشخاص دیگر بفروشد.

✓ قیمت حاصله از این طریق در مرکز اصلی شرکت یا در بانک ملی به ودیعه گذارده و هرگاه در ظرف ده سال از تاریخ فروش، صاحب سهم وجه مزبور را مطالبه ننماید در حکم احوال بلا صاحب قرار می‌گیرد.

در صورتی که شرکت بخواهد سهام با نام را به بی نام تبدیل کند باید مراتب را به طریق فوق یکمرتبه اعلان کند و اگر در ظرف مهلتی که معین می‌شود و نباید کمتر از دو ماه باشد صاحبان سهام، سهام خود را تبدیل نکنند. سهام آنها باطل و سهام جدید در مرکز اصلی شرکت به اسم آنها و دیعه خواهد بود.

ب: سهم در مقابل آورده نقدی و غیر نقدی: تعهد کنندگان سهام ممکن است بهای سهام تعهدی خود را نقداً پرداخت کنند یا در مقابل آن چیزی را که قابل تقویم بوده و ارزش تجارتي داشته باشد تسلیم کنند. نوع اول را سهام در مقابل آورده نقدی و نوع دوم سهام در مقابل آورده غیر نقدی است ولی بعد از صدور هیچ تفاوتی بین این دو سهام نخواهد بود.

✓ بهای سهام در مقابل آورده نقدی ممکن است بعد از تعهد تأدیه کلیه مبلغ آنها متدرجاً و به موجب احتیاجات و مطالبه هیئت مدیره شرکت پرداخت گردند در صورتیکه مال موضوع سهام در مقابل آورده غیر نقدی باید تماماً تحویل شود.

ج: سهم عادی و ممتاز: سهام شرکتهای سهامی اصولاً دارای حقوق متساوی است و اگر مزایای مخصوصی برای عده ای از سهام در نظر گرفته نشده باشد کلیه سهام شرکت سهام عادی می‌باشد و در صورت در نظر گرفتن رجحان و مزایای مخصوص، برای عده ای از سهام در نظر گرفته نشده باشد کلیه سهام شرکت سهام عادی می‌باشد و در صورت در نظر گرفتن رجحان و مزایای مخصوص، سهام مزبور ممتاز خواهد بود.

به عبارتی هر شرکتی می‌تواند به موجب رأی مجمع عمومی سهام مم تازه ترتیب بدهد ولی ایجاد این نوع سهام مشروط است به اینکه اساسنامه شرکت چنین اقدامی را تجویز کرده باشد.

* مزایای سهام ممتاز:

- 1- دریافت منافی بیش از منافع سهام عادی
 2. پرداخت پورسانت از سود معین به سهام ممتاز قبل از تقسیم منافع
 3. منظور کردن دو یا چند رأی برای سهام ممتاز
 4. انتخاب هیأت مدیره از بین دارندگان آن در موقع انحلال شرکت در صورتیکه دارائی شرکت تکافوی استرداد کلیه مبالغ سهام را نکند بدو بهای اسمی سهام ممتاز پرداخت می شود
- نکته: در جلسات مجمع عمومی هیچکدام از صاحبان سهام عادی و ممتاز از حیث رأی تفاوتی ندارند و منظور از بند سوم فوق فقط جلسات مجمع عمومی عادی است .

د: سهام سرمایه و سهم انتفاعی: سهم سرمایه سهمی است که نماینده یک قسمت از سرمایه شرکت است و سهم انتفاعی سهمی است که به صاحب آن فقط حق دریافت قسمتی از منافع شرکت را می دهد بدون آنکه حقی نسبت به سرمایه شرکت را داشته باشد. این نوع سهام بیشتر برای شرکتهای در نظر گرفته می شود که به موجب امتیاز نامه موظفند در پایان مدت امتیاز کلیه دارائی شرکت را به امتیاز دهنده واگذار کنند .

✓ سهم انتفاعی ممکن است بعد از تأسیس شرکت نیز به بعضی از اشخاص برای جلب آنها در شرکت یا انجام عملی که متضمن منافی برای شرکت است داده شود در اینصورت سهام مزبور مانند سهام مؤسس خواهد بود .

✓ سهم مؤسس نیز عبارت است از سهمی که به صاحب آن حق می دهد قسمتی از منافع شرکت و در بعضی مواقع در موقع انحلال شرکت از قسمتی از دارائی شرکت استفاده کند. البته در صورتی که مؤسسان قسمتی از سهام را تعهد کرده باشند نسبت به سهام تعهدی صاحب سهم معمولی نیز می باشند . سهام مؤسس حتی ممکن است بعد از تأسیس شرکت ایجاد گردد ولی معمولاً در بدو تأسیس ایجاد می شود . ایجاد سهام مؤسس باید در اساسنامه شرکت پیش بینی شد ه باشد، این سهام قابل معامله بوده می تواند با نام یا بی نام باشد

صاحبان سهام مؤسس بعد از تشکیل شرکت دیگر فعالیتی در شرکت ندارند صاحبان این سهام را نمی توان نه طلبکار شرکت و نه شریک حقیقی آن دانست.

* حقوق صاحبان سهام مؤسس

1. دریافت سهمی از سود شرکت: حقی که از منافع به سهام مؤسس تعلق می گیرد ممکن است ثابت یا چند درصدی از سود باشد. صاحبان سهام مؤسس حق ندارند تقاضای دریافت سهم معمولی نماینده مخصوصاً اگر بهای سهام بیش از قیمت اسمی آنها باشد.
 2. دخالت در امور شرکت: صاحبان سهام مؤسس منفرداً حق دخالت در امور شرکت را ندارند اما برای مجموع آنها می توان حق نظارت محدودی به این شرح قائل شد
- الف: حضور در مجامع عمومی شرکت: با این تفاوت که صاحبان سهام مؤسس حق رأی در مجامع را ندارند و برای حضور در مجامع یک یا چند نفر را از بین خود انتخاب می کنند .

✓ مجامع عمومی گر چه می تو انند هر گونه تصمیمی راجع به امور شرکت اتخاذ نمایند اما در دو مورد بدون رضایت صاحبان سهام مؤسس نمی توانند تصمیم بگیرند :

1. تغییر موضوع و شکل شرکت 2. تصمیماتی که موجب تغییر حقوق صاحبان سهام مؤسس گردد .
 ✓ در مورد انحلال قبل از موعد صاحبان سهام مؤسس می تو انند نسبت به تصمیم مجمع اعتراض نمایند ، زیرا انحلال شرکت باعث از بین بردن منافع آنها می گردد و در صورتی که انحلال موجه نباشد حق در خواست جبران خسارت دارند ولی در مواردی که انحلال موجه باشد این درخواست ممکن نیست . اقامه دعوا برای انحلال قبل از موعد باید در ظرف یکسال انجام گیرد.

ب: تغییر وضع سهام مؤسس : مجمع عمومی می تواند نوع و شکل و میزان سهام مؤسس را تعیین کند ولی نمی تواند آن را حذف یا تقلیل بدهد . و هرگونه تغییری در حقوق آنها منوط به رضایت صاحبان سهام مؤسس می باشد ، به عبارتی موافقت صاحبان بیش از نصف سهام مؤسس برای تغییر حقوق آنها کافی است .

در مورد باز خرید سهام مؤسس باید در نظر داشت که این موضوع و بهای باز خرید ممکن است در اساسنامه پیش بینی شده باشد. در اینصورت صاحبان سهام مؤسس باید در نظر داشت که این موضوع و بهای باز خرید ممکن است در اساسنامه پیش بینی شده باشد. در اینصورت صاحبان سهام مؤسس حق اعتراض ندارند . منتهی باید توجه داشت که باز خرید سهام مؤسس باید از منافع و ذخایر شرکت صورت بگیرد نه اصل سرمایه شرکت .
 * برگ قرضه:

عبارت است از برگ قابل معامله ای که در مقابل قرضه به مدت قابل ملاحظه صادر و به قطعات کوچکی تقسیم شده است. از لحاظ اینکه کلیه این برگها جزئی از یک کل را تشکیل می دهند . بین صاحبان برگ قرضه یک ارتباط حقوقی در مقابل شرکت ایجاد می شود و از این لحاظ از یک طلبکار عادی متمایز می گردند . شکل و فرم برگه قبضه مانند برگه های سهام است .
 ✓ تفاوت های بین سهم و برگ قرضه ه : 1. صاحب سهام شریک در دارائی است و میزان نفع او در شرکت محدود نیست ولی صاحب برگه قرضه طلبکار شرکت است . 2. مبالغی که به عنوان سود برگ قرضه پرداخت می شود جز هزینه شرکت است بنابراین پرداخت آن مقدم بر سهام است . 3. پرداخت سود سهام منوط به این است که شرکت منافی تحصیل کند . 4. صاحب سهم در دارائی شرکت سهیم است در صورتیکه دارنده برگ قرضه فقط حق دریافت اصل سرمایه خود را دارد . 5. صاحب سهم از طریق مجامع عمومی حق دخالت در امور شرکت را دارند . ولی صاحبان برگ قرضه خیر .

✓ صدور برگ قرضه برای شرکتهای سهامی در قانون تجارت پیش بینی نشده است اغلب قوانین انتشار برگهای قرضه را در صورتی به شرکتهای سهامی اجازه می دهند که تراز نامه عملیات آن منتشر و بهای کلیه سهام آن نیز پرداخت شده باشد . انتشار این برگها با قیمتی بیش از مبلغ اسمی مگر بعد از انتشار آنها مورد پیدا نمی کند کل یه صاحبان برگهای قرضه حق حضور و رأی در مجمع عمومی را دارند حتی آنهایی که سر رسید برگهای آنها منقضی شده است .

✓ تغییراتی که ممکن است به صاحبان برگ قرضه پیشنهاد داد . 1. تغییر نرخ بهره قرضه 2. انصراف از تمامی یا قسمتی از تضمینی که برای قرضه داده شده است . 3. اعطاء مهلت برای پرداخت بهره 4. سازش در مورد طرز پرداخت اصل قرضه و بهره آن 5. موافقت با ارجاع اختلافات به داوری 6. تصویب قرارداد ارفاقی در مورد ورشکستگی

هیئت های اداره و تفتیش: شرکت سهامی به واسطه یک یا چند نفر نماینده موظف یا غیر موظف که از میان شرکاء به سمت مدیر و برای مدت محدودی معین شده و قابل عزل می باشند اداره خواهد شد همچنین مجمع عمومی سالانه یک یا چند مفتش معین می کند.

✓ عده سهام مدیران: مدیران باید یک عده سهام را که بموجب اساسنامه مقرر است دارا باشند این سهام، برای تضمین خساراتی است که ممکن است از اعمال اداری مدیرها به شرکت وارد شود . سهام مذکور با اسم بوده و قابل انتقال نیست . تعداد این سهام بوسیله اساسنامه تعیین می شود .

مطالبی که برای قطع آنها در مجامع عمومی اکثریت مخصوصی لازم است : تصمیمات عادی صاحبان سهام تابع اکثریت مطلق هستند. اما در مورد تصمیماتی که اصول و اساس شرکت را تغییر می دهد ، گر چه طبق ق .م موافقت کلیه شرکا لازم است ق .ت با قبول تصمیم اکثریت، برای این امور اکثریت بیشتری را لازم می داند .

✓ طریق تغییر اساسنامه: تصویب تغییرات اساسنامه منوط به مجمع عمومی فوق العاده است که نیاز به حد نصاب و اکثریت زیادتری است.

انتخاب هیئت مدیره : یکی از وظایف مجمع عمومی مؤسس انتخاب هیئت مدیره است و در صورت قبولی آنها، قبولی در صورت مجلس قید و شرکت از همان تاریخ تشکیل می شود مدیران شرکت برای مدت 4 سال انتخاب می شوند و در صورتیکه بر حسب مقررات اساسنامه حقوقی نیز می توانند به سمت مدیری انتخاب شوند . منتهی اعمال سمت مدیریت بوسیله نمایندگان قانونی آنها انجام می شود .

✓ انتخاب بازرس: ق.ت. انتخاب بازرس حساب را برای شرکتهای سهامی اجباری می داند تعداد بازرسان در اساسنامه تعیین می شود و مدت مأموریت آنها یکسال خواهد بود . بازرس باید سمت خود را قبول کند و الا تشکیل شرکت معلق خواهد ماند .

تنظیم و امضای شرکتنامه: شرکتنامه قرارداد و نوشته ای است که عقد شرکت را مسجل می کند و اصولاً باید به امضای کلیه شرکا برسد تشکیل شرکت منوط به شرکتنامه است که باید در دو نسخه تنظیم شود. شرکتنامه باید قبل از مجمع عمومی تنظیم شود شرکاء ممکن است هر نوع شرط و قید دیگری را که لازم بدانند به شرکتنامه اضافه کنند شرکتنامه در واقع سند ثبت شرکت است . بنابراین در مجمع عمومی مؤسسان بعد از تصویب اساسنامه و انتخاب مدیران و بازرسان مدیران شرکتنامه را تنظیم کرده، به امضای مؤسسان می رسانند .

اعلام رسید سرمایه از طرف هیئت مدیره : بعد از تشکیل شرکت مسنول امور شرکت مدیر یا مدیرانی هستند که از طرف مجمع عمومی انتخاب شده اند اولین وظیفه آنها تحویل گرفتن سرمایه شرکت است و برای اینکه تعهد و تأدیه وجه سرمایه از طرف شرکاء ثابت شود باید مدیر شرکت وقوع آنرا به دایره ثبت اسناد اعلام نماید .

- ✓ تعیین نشانی شرکت: اصولاً نشانی شرکت همان نشانی مرکز اصلی شرکت است ولی اغلب اساسنامه شرکت مرکز اصلی آن را در محلی تعیین می کند بدون آنکه نشانی آنرا قید نماید . در صورتیکه شرکت هنوز محل معینی را برای مقرر خود انتخاب نکرده باشد نشانی موقتی که ممکن است نشانی یکی از مدیران باشد به عنوان نشانی موقت شرکت معین می شود .
- ✓ ثبت شرکت: برای آنکه تشکیل شرکت در مقابل اشخاص ثالث اعتبار داشته باشد تأسیس شرکت باید رسماً ثبت شده و به اطلاع عموم برسد مدیران باید ثبت شرکت را در ظرف ماه اول تأسیس تقاضا کنند .
- ✓ ق.ت برای اداره شرکتهای سهامی سه رکن در نظر گرفته است : مجمع عمومی، مدیریت و بازرسی
- شرکت سهامی باید دارای حداقل چند صاحب سهم باشد ق.ت ایران حداقلی برای صاحبان سهام شرکتهای سهامی تعیین نکرده ولی می توان آنرا به دو نفو محدود کرد.
- بطور کلی سهم دو معنی دارد یکی حقوقی که شریک در شرکت دارد و دیگر برگ بهاداری است که نه تنها این حق را تأیید می کند بلکه نماینده آن است.
- ✓ حق صاحب سهم حقی است دینی که با صدور برگ سهم به حق عینی تبدیل می شود . سهم مال منقول است در صورتیکه بی نام باشد متصرف مالک آن شناخته می شود و در صورتیکه با نام باشد دفاتر شرکت باید این مالکیت را تأیید کند .
- حقوق مربوط به سهم غیر قابل تجزیه است . حقوق صاحبان سهم تا زمانیکه شرکت موجود است مشمول مرور زمان نمی شود. مرور زمان در صورتی شروع می شود که شرکت منحل گردد یا اینکه شرکت سهام بی نام خود را به سهام با نام تبدیل کند یا اینکه سرمایه خود را مستهلک کند .
- ✓ سهام با نام چون نام صاحب آن معلوم است شامل مرور زمان نمی شود . ولی در مورد سهام بی نام در صورتیکه بعد از انقضای ده سال کسی در صد بهای آن بر نیاید مقررات مربوط به ام وال بلاصاحب درباره آنها اجرا می شود .
- سهم اصولاً قابل انتقال بوده و آزادانه مورد مطالعه قرار می گیرد اما در مواردی مانند سهام مدیران جهت تضمین محدودیت هایی وجود دارد.
- سوالی که مطرح می شود این است که آیا اساسنامه می تواند انتقال سهام را منع کند؟
- در پاسخ باید گفت: خیر ولی می تواند شرایطی را برای این کار وضع کند .
- البته این نوع محدودیتها درباره سهام بی نام بلکه فاقد اثر است زیرا خاصیت سهام بی نام آنست که صاحب آن معلوم نیست و هر کسی می تواند آنرا خریداری کند .
- ✓ نکاتی در مورد سهام : 1. صاحب سهم وظیفه دارد بهای س هام خود را پرداخت کند . 2. در موقع تأسیس شرکت پرداخت لااقل ثلث بهای سهام اجباری است . 3. در صورتی که بهای سهام زائد بر پنجاه ریال نباشد پرداخت تمام آن اجباری است . 4. پرداخت بهای ثلث سهام در صورتی است که سهام شرکت با نام باشد .
- نکته: تا زمانیکه در صد قیمت اسمی سهام تأدیه نشده نمی توان سهام بی اسم یا تصدیق موقتی بی اسم انتشار داد . همچنین کسانی که تعهد اکتیاع سهام نموده اند تا موقعیکه پنجاه در صد قیمت اسمی سهام خود را نپرداخته اند ، مسئول تأدیه بقیه قیمت آن خواهند بود. اگر چه سهام خود را منتقل کرده و منتقل الیه نیز پرداخت بقیه را تعهد کرده باشد .

بعد از تأدیه پنجاه در صد نیز کسی که تعهد اکتیاع سهمی را کرده از تأدیه بقیه قیمت بری نخواهد بود مگر اینکه اساسنامه آن را تجویز کرده باشد. بقیه تعهد صاحبان سهام به مرور که سرمایه، مورد احتیاج شرکت قرار گیرد، قابل مطالبه است و ق.ت. ایران موعدی برای پرداخت معین نمی کند و اگر صاحب سهمی در موعد تعیین شده بقیه تعهد خود را پرداخت نکند، حق حضور در جلسات مجامع عمومی و حق رأی نخواهد داشت.

علاوه بر این اگر در پرداخت خود تأخیر کند مشمول پرداخت خسارت تأخیر تأدیه از قرار صدی دوازده در سال محکوم می شود.

✓ صاحب سهم در شرکتهای سهامی تابع قانون اکثریت است ولی باید توجه داشت اکثریت نمی تواند هرگونه تصمیمی را اتخاذ کند و صاحب سهمی را از حقوق خود محروم کند.

* حقوق اصلی صاحب سهام:

1. صاحب سهم حق دارد حق را سهم در شرکت بداند.
 2. صاحب سهم حق دارد با دادن رأی در مجامع عمومی در اداره شرکت دخالت کند.
 3. صاحب سهم حق دارد در سود شرکت و ذخایر آن مشارکت کند.
 4. صاحب سهم حق دارد خود را معامله کند.
- الف- حق مشارکت در شرکت: صاحب سهم عضو شرکت است و نمی توان بدون رضایت وی او را از این حق محروم نمود یا از شرکت اخراج کرد موارد اخراج صاحب سهم از شرکت مشمول مقررات انتزاع مالکیت می شود و جز در مواردی مخصوصی این امر امکان ندارد از طرف دیگر نیز در موقعی که شکل شرکت عوض می شود نمی توان صاحب سهمی را از حقوق خود محروم نمود

البته در بعضی موارد ممکن است صاحب سهم تعهد کند که شرکت حق داشته باشد هر موقع صلاح بداند سهام مزبور را بازخرید نماید که این موضوع به لحاظ رضایت، از لحاظ قانونی فاقد اشکال است.

* موارد اخراج صاحب سهام

1. در مواردی که طبق اساسنامه تبدیل سهام بی نام به نام مجاز است و صاحب سهم از تبدیل خودداری کند.
 2. در مواردی که صاحب سهم با وجود مطالبه شرکت بقیه تعهد خود را نسبت به بهای سهم پرداخت نکند و اساسنامه ابطال آن را پیش بینی نموده باشد.
- نکته: شرکت یا مجامع عمومی حق ندارند تعهدات صاحبان سهام را بدون رضایت آنها افزایش دهند و مسئولیت صاحبان سهام محدود به سهام آنهاست.

ب- حق رأی: صاحب سهم حق دارد در کلیه مجامع حاضر شده و با دادن رأی، مشارکت کند ولی باید در نظر داشت نمی توان صاحب سهم را مجبور به حضور در مجامع و دادن رأی نمود از طرفی اصولاً هر سومی دارای حق رأی است و شرکت نمی تواند سهام بدون رأی صادر کند و در صورتیکه اساسنامه شرکت محدودیتهایی برای رأی صاحبان سهام پیش بینی نکرده باشد

هر سهم یک رأی دارد و در صورتیکه محدودیتهای قائل شده باشد این محدودیتها فقط برای مجامع عمومی عادی نافذ است نه فوق العاده.

به عبارتی اساسنامه می تواند در مورد مجامع عمومی عادی حضور سهامداران را موقوف به داشتن چند سهم کند ولی در مورد مجامع فوق العاده حتی اگر اساسنامه سهام دارای چندین رأی را پیش بینی کرده باشد آن مقررات اجرا نخواهد شد و کلیه سهام دارای آراء مساوی می باشند .

ج- حق مشارکت در سود و ذخائر شرکت : صاحب سهم در مقابل پرداخت قی مت سهم انتظار دارد هر سال به نسبت سهام خود از منافع شرکت استفاده کند و در مقابل مجمع عمومی نمی تواند تصمیمی اتخاذ کند که سود شرکت به بعضی از صاحبان سهام پرداخت گردد و عده ای را محروم کند سود شرکت باید به مساوی بین صاحبان سهام تقسیم گردد مگر آنکه اساسنامه م زیتی برای بعضی از سهام که سهام ممتازه نامیده می شود در نظر گرفته باشد .

ذخائر شرکت نیز که از سود تقسیم نشده شرکت حاصل می گردد متعلق به صاحبان سهام بوده و در موقع انح لال باید به نحو تساوی تقسیم شود

د- حق معامله آزاد سهم : این مورد یکی از خصایص شرکتهای قید می شود که واگذاری سهام باید با موافقت هیئت مدیره یا مجمع عمومی شرکت باشد البته باز متذکر می شویم اینگونه قیود برای سهام بی نام اصولاً نافذ نیست .

مجامع عمومی شرکتهای سهامی : بالاترین مرجع شرکتهایی سهامی مجمع عمومی است که در حکم قوه مقننه است . تصمیمات مجامع عمومی در صورتی معتبر است که تشریفات مقرر در قانون و اساسنامه برای دعوت و حد نصاب سهام و ... در نظر گرفته شده باشد .

✓ انواع مجامع عمومی : 1. مؤسسان 2. عادی 3. فوق العاده

مجمع عمومی مؤسسان : این مجمع اولین مجمع شرکت است که در آن تعهد کنندگان سهام شرکت حاضر می شون د تا اساس شرکت را تصویب و تأیید کنند .

وظایف : 1. تأیید تعهد کلیه سرمایه شرکت و پرداخت تمام یا قسمتی از آن که اعلام شده است . 2. تصویب تقویم آورده غیر نقدی 3. تصویب اساسنامه شرکت 4. انتخاب مدیران و بازرسان شرکت 5. تنظیم شرکتنامه و تأیید اظهار نامه ثبت شرکت .

این مجمع بوسیله دعوت مؤسسان از کلیه تعهد کنندگان سهام تشکیل می شود ق .ت راجع به دعوت مؤسسان مقررات خاصی ندارد ولی معمولاً به صورت کتبی می باشد و در صورتی که عده تعهد کنندگان زیاد باشد . علاوه بر دعوت کتبی، دعوتنامه در یکی از روزنامه های کثیرالانتشار منتشر می شود .

برای آنکه مجمع عمومی مؤسس رسمیت پیدا کند حد نصاب تعهد کنندگان سهام در جلسه اول نصف سرمایه و در جلسه دوم ثلث سرمایه شرکت می باشد . تصمیمات مجمع مؤسس با اکثریت آراء حاضران در جلسه اتخاذ می شود . هرگاه یکی از تعهد کنندگان سهم غیر نقدی ارائه دهد مجمع عمومی در اولین جلسه امر به تقویم سهم غیر نقدی می نماید و تشکیل شرکت واقع نمی شود مگر در جلسه دیگر مجمع عمومی، و برای اینکه در جلسه دوم تقویم مزبور تصویب شود باید لااقل 5 روز قبل از

انعقاد جلسه رابرتی در این خصوص طبع و توزیع شده باشد تصویب امر مذکور باید بتصویب اکثریت دو مثلث تعهد کنندگان حاضر برسد و جلسه مجمع عمومی قانونی نخواهد بود مگر اینکه عدداً نصف کل شرکائی که خرید سهام کرده اند حاضر بوده و نصف کل سرمایه نقدی را دارا باشند .

اگر در جلسه دوم مجمع عمومی نصف تعهد کنندگان حاضر نشده مجمع به طور موقت تصمیم خواهد گرفت .
نکته: مسئولیت مدنی مؤسسان به صورت تضامنی است .

مجمع عمومی عادی : مجمعی است که به امور عادی و جاری شرکت رسیدگی می کند بدون آنکه بتواند تغییری در اساس تشکیلات و عملیات شرکت بدهد . وظیفه مهم این مجمع تصویب و تأیید عملیات مدیران و بازرسان در پایان هر سال است بنابراین مجمع عمومی عادی اجباراً در پایان هر سال یک جلسه خواهد داشت که به نام مجمع عمومی عادی سالیانه نامیده می شود

✓ همچنین به جلسات مجمع عمومی که در طول سال علاوه بر مجمع عمومی عادی سالیانه دعوت می شود . مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده نامیده می شود .

تشکیل مجمع عمومی سالی یک مرتبه اجباری است و موقع تشکیل مجمع عمومی عادی سالیانه در اساسنامه پیش بینی می شود ولی چون طبق مقررات مالیاتی، شرکتها باید اظهار نامه مالیاتی و ترازنامه و حساب سود و زیان خود را در ظرف 4 ماه بعد از پایان سال مالی به دارائی تسهیم کنند . معمولاً مجمع مذکور باید در ظرف چهار ماهی که متعاقب سال مالی شرکت است تشکیل گردد .

دعوت مجمع در صورتی که صاحبان سهام معلوم باشند به وسیله نامه سفارشی و در صورتیکه معلوم نباشند بوسیله آگهی به عمل می آید و از پانزده روز قبل از انعقاد مجمع عمومی هر صاحب سهم می تواند در مرکز شرکت به صورت حساب مراجعه کرده و آن را بررسی کند با توجه به این موضوع فاصله بین دعوتنامه و تاریخ تشکیل مجمع نباید از پانزده روز کمتر باشد .
✓ طرق دعوت مجمع عمومی عادی : 1. توسط مدیران 2. توسط بازرسان 3. با درخواست لا اقل معادل یک پنجم سهامداران 4. در صورت فقدان موارد مذکور، هر صاحب سهمی می تواند به محکمه مراجعه و تقاضای دعوت کند .

جلسه مجمع عمومی عادی در صورتی رسمیت می یابد که حد نصاب لازم بدست بیاید به عبارتی مجمع عمومی باید مرکب از یک عده صاحبان سهامی باشد که لا اقل ثلث سرمایه شرکت را دارا باشند و اگر در دفعه اول این حد نصاب حاصل نشد مجمع جدیدی تشکیل و تصمیمات این مجمع قطعی است .

تصمیمات مجمع عادی به اکثریت آراء خواهد بود و منظور از اکثریت مطلق یعنی بیش از نصف آراء حاضر می باشد .

وظایف : 1. تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان 2. تعیین سود قابل تقسیم 3. تأیید عملیات مدیران شرکت و دادن مفصلاً به آنان 4. انتخاب مدیران و بازرسان 5. تصمیم راجع به کلیه امور شرکت که خارج از اختیارات هیئت مدیره است . 6. تصویب پیشنهادات مدیران و بازرسان .

الف: تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان: مدیران باید صورتحسابی که متضمن دارائی منقول و غیر منقول و صورت مطالبات و قروض باشد را مرتب نموده و همواره حساب سود و زیان لااقل چهل روز قبل انعقاد مجمع مذکور به بازرسین داده شود و توسط بازرسین به مجمع عمومی عادی داده شد تصمیماتی که بدون این را بیت اخذ شود معتبر نخواهد بود.

ب: تعیین سود قابل تقسیم: سود ویژه شرکت نتیجه عملیات شرکت است و مدیران شرکت نمی توانند بدون تصویب مجمع عمومی شرکت مبلغی از سود ویژه شرکت را ذخیره کنند .

ج: تأیید عملیات مدیران شرکت و دادن مفاصا به آن : در مجمع عمومی عادی مدیران شرکت بعد از تأیید عملیات و تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان از مجمع تقاضای مفاصا می کنند و مجمع با بررسی و در نظر گرفتن گزارش مدیران و بازرسان اقدام لازم را می کنند .

د: تصمیم راجع به کلیه امور شرکت: مجمع عمومی عادی بالاترین مرجع شرکت است و حق هر گونه تصمیمی را دارد به شرط آنکه تصمیم مذکور از وظایف مجمع فوق العاده نباشد .

نکته : مدیران نمی توانند بدون اجازه مجمع در معاملاتی که با شرکت سهام شونند به عبارتی در مورد مطالعات مدیران با شرکت اجازه مجمع عادی لازم است .

*** مجمع عمومی فوق العاده :**

مجمعی است که برای تغییرات در اساس شرکت تشکیل می شود این مجمع ممکن است هر موقعی که لازم باشد دعوت شود و دعوت آن نیز طبق مقررات اساسنامه به عمل می آید .

دستور مجمع عمومی باید در دعوتنامه ذکر گردد کلیه صاحبان سهام حق دارند در مجمع عمومی فوق العاده حاضر شده و رای دهند در این مجمع کلیه صاحبان سهام قطع نظر از عده سهام خود حق حضور و به نسبت هر یک رای دارند حتی اگر اساسنامه بر خلاف این مقرر داشته باشد . حد نصاب حضور صاحبان سهام در جلسه اول مجمع حضور عده ای از صاحبان سهام می باشد که دارای بیش از سه رابع سرمای ه شرکت باشند در غیر اینصورت مجمع جدیدی دعوت می گردد مشروط بر اینکه لااقل یکماه قبل از انعقاد مجمع دو دفعه متوالی به فاصله هشت روز بوسیله یکی از جدانند محل اعلام گردد و مجمع جدید وقتی قانونی است که صاحبان لااقل نصف سرمای ه شرکت حاضر باشند و اگر این نصاب نیز ف راهم نشد برای بار سوم مجمع با حضور صاحبان ثلث سرمای ه تشکیل می شود .

نکته: در هر یک از سه مجمع فوق تصمیمات به اکثریت $\frac{2}{3}$ آراء حاضر گرفته می شود .

وظایف: 1- امتداد مدت شرکت 2- خلال شرکت قبل از موعد مقرر 3- هر گونه تغییری در اساسنامه شرکت

الف: امتداد مدت شرکت: شرکت ممکن است برای مدت نامحدود یا برای مدت معینی تشکیل گردد در صورتی که برای مدت معینی باشد مجمع مذکور می تواند قبل از پایان مدت، آن را تمدید کند ولی بعد از اتمام و انقضای شرکت دیگر تمدید مدت معنی نمیدهد را منحل کنند .

ب: انحلال شرکت قبل از موعد: صاحبان سهام هر موقع مقتضی بدانند می توانند با تصمیم مجمع فوق العاده شرکت را منحل کنند

نکته: اگر بواسطه ضررهای وارده نصف سرمایه شرکت از بین برود مدیران مکلفند تمام صاحبان سهام را برای انعقاد مجمع دعوت نمایند تا موضوع انحلال را به شور و رای بگذرانند.

ج: هر گونه تغییر در اساسنامه: کلیه موضوعاتی که در اساسنامه ذکر می گردد بدون تصمیم مجمع فوق العاده قابل تغییر نیست و در مواردی که مجمع نسبت به حقوق نوع مخصوصی از سهام اتخاذ تصمیم کند آن تصمیم قطعی نخواهد بود مگر بعد از آنکه صاحبان سهام مزبور در جلسه خاصی آن تصمیم را تصویب نمایند و برای این امر باید حاضرین جلسه لااقل صاحب بیش از نصف سرمایه مجموع سهامی باشد که موضوع مذاکره است .

*** تشریفات مربوط به مجامع عمومی:**

الف: دعوت مجمع عمومی: در این خصوص قانون طرز دعوت را موقوف به اساسنامه نموده که می تواند از طریق دعوتنامه یا آگهی انجام پذیرد.

ب: تشکیل جلسه مجمع عمومی: برای رسمیت یافتن جلسه حد نصاب لازم برای حضور صاحبان سهام باید حاصل گردد که در مباحث مربوط اعلام گردید فقط ذکر این نکته لازم است که شخص باید صاحی سهام بودن خود را ثابت نماید .

ج: مسئولیت مجمع عمومی: اصولاً مجامع عمومی شرکتها نمی تواند مسئول باشند زیرا از طرفی نمایندگان قانونی شرکت مدیران هستند و از طرف دیگر مجمع معمولاً اساساً تصمیمی اتخاذ نمی کند .

بنابراین مدیران نمی توانند با ستناد تصمیم در صورتی که تصمیم مزبور مخالف قانون باشد از خود رفع مسئولیت کنند.

نکته: صاحبان سهام در صورتی که در تصمیمات خود سوء نیت نداشته باشند مسئول نیستند و حتی در موردی که بر خلاف واقع منافع موهمی بین آنها تقسیم شده باشد موظف به استرداد منافع نیستند . مگر اینکه تقسیم بدون ترتیب صورت درانی به عمل آمده باشد در اینصورت فقط تا پنج سال اقامه دعوی استرداد می توان نمود .

✓ اداره شرکتها سهامی: شرکت سهامی بواسطه یک یا چند نفر نماینده موظف یا غیرموظف که از میان شرکاء به سمت مدیری و برای مدت محدودی تعیین شده و قابل عزل می باشند اداره خواهد شد و در صورتی که چند نفر به سمت مدیری تعیین شده باشند باید یک نفر از میان خود به سمت ریاست انتخاب کنند .

*** چند نکته:** 1- مدیران شرکت اصولاً از طرف مجمع عمومی انتخاب می شوند . 2- مدیران باید از بین صاحبان سهام انتخاب شوند. 3- مدت مدیریت در شرکتها محدود است . 4- مدیران در هر موقع قابل عزل می باشند . 5- سمت مدیریت قابل واگذاری به دیگری نیست.

الف: مدیران اصولاً از طرف مجمع انتخاب می شوند: انتخاب مدیران از وظایف خاص مجمع است و طبق م 46 مجمع عمومی مؤسس اولین مدیرها را انتخاب می کند و در صورتی که بر حسب مقررات تعیین مدیران موقوف به تصویب مجمع عمومی نباشد مدت مدیریت آنها بیش از دو سال نخواهد بود .

- ب: مدیران باید از بین صاحبان سهام انتخاب شوند : ق . ت هیچ گونه شرطی برای سمت مدیریت جز اینکه مدیران از میان شرکاء باشند قائل نمی شود البته شخص باید اهلیت برای وکیل شدن را داشته باشد . قانون تصریحی نسبت به ملیت ندارد بنابراین جز در مورد بعضی شرکتها مانند بانکها و بیمه مانعی وجود ندارد که تمام یا قسمتی از اعضای آن خارجی باشند .
- ج: مدت مدیریت در شرکتها محدود است : مدت مدیریت حسب مورد 2 و 4 سال است . تجدید انتخاب مدیران بلامانع است و اگر مدیری به جای مدیر قبلی تعیین شود رسم بر این است که مدت مدیریت مدیر بعدی از قبلی تجاوز نکند مگر اینکه در موقع انتخاب مدت بیشتری تصریح شده باشد و در صورتی که مدیر مستقلاً بدون تصریح آنکه به جای مدیر قبلی تعیین شده انتخاب گردد مدت مدیریت او همان مدتی است که در اساسنامه تعیین شده است .
- د: مدیران در هر موقع قابل عزل اند : با توجه به م 48 ق . ت اولاً مدیران نمی توانند به عنوان مدیر یا شرکت قراردادی برای مدت معینی برای اجراز سمت مدیریت منعقد کنند . ق . ت هیچ گونه تصریحی به عدم جمع مدیریت فنی یا مالی یا اداری با سمت عضویت هیئت مدیره ندارد و این موضوع طبق قانون جایز است .
- ه : سمت مدیریت قابل واگذاری نیست : مدیران می توانند در صورتی که اساسنامه شرکت اجازه داده باشند با تصویب یکدیگر یکنفر شخص خارج از شرکت را به جای خود معین کنند ولی مسئولیت اعمال شخص مذکور به عهده خود آنها خواهد بود ✓

✓ تعیین شخص دیگری به جای مدیر تابع دو شرط است :

1- اساسنامه چنین موضوعی را تصریح کرده باشد .

2- مدیران دیگر نیز این موضوع را تائید کنند .

* **وظایف و اختیارات هیئت مدیره:** اداره کلی شرکت با هیئت مدیره و مدیریت عملی شرکت با مدیر یا مدیران عامل شرکت است.

- 1. هیئت مدیره:** هیئت مدیره اصولاً مسئول اداره کلی عملیات شرکت است و حق نظارت در کلیه امور شرکت را دارد منتهی اعضای هیئت مدیره حق مداخله انفرادی در امور شرکت را ندارند . مگر اینکه هیئت مدیره به موجب تصمیم مخصوصی به یک نفر از آنها اختیارات مخصوصی داده باشد .
- اگر اساسنامه نسبت به طرز عمل هیئت مدیره ساکت باشد هیئت مدیره باید در جلسه اول خود این موضوع را روشن کند و حد نصاب مدیران برای تشکیل جلسه عده ای است که بیش از نصف مدیران باشند و تصمیمات نیز به اکثریت اتخاذ می شود .
- نکته:** اختیارات هیئت مدیره مربوط به فرد فرد اعضای هیئت مدیره نیست بلکه برای کل یه آنان به طور دسته جمعی است .
- وظایف هیئت مدیره:** 1. نظارت و اداره کلی شرکت 2. اعلام تعهد کلیه سرمایه شرکت و تأدیه مبالغی را که شرکاء پرداخته اند به دایره ثبت اسناد 3. قرار دادن سهام برای تضمین خساراتی که ممکن است از اعمال اداری مدیرها وارد شود . 4. عدم شرکت در معاملاتی که با شرکت یا به حساب شرکت می شود بدون اجازه مجمع عمومی .
- ✓ از جمله وظایف دیگر هیئت مدیره : 5. ارائه خلاصه صورت دارایی و قروض شرکت به بازرسین هر شش ماه به شش ماه
6. ارائه صورت حساب و سود و زیان شرکت به بازرسین چهل روز قبل از انعقاد مجمع عمومی 7. آماده سازی ترازنامه

VARAMIN-TPNU-AC.VCP.IR

دانشگاه پیام نور مرکز ورامین - رشته حقوق

Varamin_news@live.com

شرکت 15 روز قبل از انعقاد مجمع برای مطالعه صاحبان سهام 8. کنار گذاشتن همه ساله یک بیستم از عایدات خالص شرکت به عنوان سرمایه احتیاطی 9. دعوت مجمع عمومی هنگامی که ضررهای وارده نصف سرمایه شرکت را از بین ببرد 10. دعوت مجمع عمومی هنگامی که یک یا چند نفر از صاحبان سهام (معادل $\frac{1}{5}$) سرمایه شرکت در خواست کنند .

نکته: در خصوص بند هشتم، همین که سرمایه احتیاطی به عشر سرمایه شرکت رسید این مورد اختیاری می شود .

نکته: در خصوص بند نهم، هرگاه هیئت مدیره به این وظیفه اقدام نکند هر ذیحقی می تواند انحلال شرکت را از محاکم بخواهد.

مدیریت شرکت : اداره عملی مدیریت شرکت به اشخاص معینی واگذار شده که مدیر عامل نامیده می شود مدیر عامل طبق رویه باید شخص طبیعی باشد و اشخاص حقوقی نمی توانند به سمت مدیر عامل انتخاب شوند مدیر عامل وظیفه دارد معاملات شرکت را طبق اساسنامه انجام دهد .

چنانچه وظایف و اختیارات مدیر عامل بوسیله اساسنامه تعیین شده باشد هیئت مدیره نمی تواند آنها را تحلیل دهد یا اضافه کند همچنین در صورتی که انتخاب مدیر عامل از طرف مجمع عمومی به عمل آمده باشد عزل آن نیز با مجمع عمومی است والا اختیار عزل آنها با هیئت مدیره است .

در مورد اینکه آیا مدیر عامل می تواند با هیئت مدیره قرار استخدام منعقد کند باید گفت اگر مدیر عامل شرکت خارج از اعضای هیئت مدیره انتخاب شود امضای قرارداد استخدام مانعی ندارد ولی اگر از بین اعضای هیئت مدیره انتخاب گردد صحیح نیست.

نکته: ق.ت مدیر عامل را تاجر نمی شناسد ولی عملاً کارت بازرگانی بنام او صادر می گردد . برای مدیر عامل شرکت که تمام وقت خود را برای امور شرکت مصرف می کند معمولاً حقوق ماهیانه تعیین می شود .

مسئولیت مدیران: مدیران در مقابل شرکت یا اشخاص ثالث برای تخلف از مقررات این قانون برابر قواعد عمومی مسئول می باشد.

مدیران دارای دو نوع مسئولیت می باشند : 1. مسئولیت جزائی: مسئولیت حقوقی مدیران کافی برای جبران خسارات وارده به طلبکاران نیست به همین دلیل برای آنان مسئولیت جزائی پیش بینی شده است و این امور در م 89 ق.ت پیش بینی شده است .

2. مسئولیت حقوقی: این مسئولیت مدیران در صورتی که تقصیرات آنها مشمول مجازات باشد تابع دعوی جزائی است

مسئولیت مدیران یا فردی است یا اشتراکی ق.ت راجع به مسئولیت اشتراکی مدیران تصریحی ندارد شاید بتوان طبق ماده 52

که مقرر می دارد مدیرها باید یک عده سهامی را که به موجب اساسنامه مقرر است دارا باشند . این نوع مسئولیت را استنباط کرد.

✓ مسئولیت مدیران اصولاً مشترک است زیرا تصمیمات آنان به اکثریت آراء است بنابراین عدم حضور مدیران در هیئت مدیره یا شرکت نکردن در رأی رافع مسئولیت نیست .

دعاوی راجع به مسئولیت مدیران: این دعاوی اصولاً باید از طرف اشخاصی که به آنان خسارت وارد شده است تعقیب شود غیر از مواردی که دعاوی مسئولیت مربوط به شخص معینی است خسارت دیده ممکن است یک یا بعضی از صاحبان سهام باشد یا خود شرکت و ممکن است دعاوی مزبور را مربوط به شرکت دانست یا به صاحبان سهام خسارت دیده .

✓ دعاوی شرکت دعوائی است که بر علیه مدیران یا بازرسان حسابی که به شرکت خسارت وارد نموده اند از طرف شرکت بوسیله نمایندگان مخصوصی اقامه می شود و اگر دعوی علیه یکی از افراد مذکور باشد بوسیله سایر مدیران اقامه می شود و اگر علیه کلیه مدیران باشد مدیران باید م عزول گردند و دعوی بوسیله مدیران جدید اقامه گردد یا اینکه مجمع اشخاصی را مأمور این کار قرار می دهد .

نکته: در صورت ورشکستگی شرکت حق تعقیب مدیران با مدیر تصفیه ورشکستگی است . از طرفی در هر موردی که در نتیجه اعمال مدیران، به صاحبان خسارتی وار دآید آنها می توانند اقامه دعوا نمایند

چند نکته: 1. در صورتی که مجمع عمومی به هیئت مدیره مفاصا داده باشد یا عملیات آنها را تأیید کرده باشد صاحب سهم مخالف حق تعقیب هیئت مدیره را نخواهد داشت . 2. در صورتی که موضوع مربوط به دوره عمل سال جاری باشد صاحب سهم می تواند تقاضای تشکیل مجمع فوق العاده را نمایند در صورتی که مجمع عملیات مدیران را تأیید نکرد مدیران عزل می شوند. 3. چنانچه پس از سال مالی شرکت در ظرف مدتی که در اساسنامه مقرر شده است مدیران مجمع عمومی را برای تصویب ترانزنامه دعوت نمایند صاحب سهم می تواند آنها را مورد تعقیب قرار دهد .

* نظارت در شرکتهای سهامی:

در کلیه قوانین سازمان مخصوصی برای نظارت در حسابهای عملیات مدیران شرکتهای سهامی پیش بینی شده که به نام بازرسی حساب نامیده می شود . بازرسان نمایندگان و وکلای صاحبان سهام بوده و می توان چنین استدلال کرد که فقط در مقابل صاحبان سهام مسئولیت دارند بازرسان از طرف مجمع عمومی انتخاب می شوند بازرسان مزبور ممکن است از غیر شرکاء انتخاب شود.

✓ اشخاصی که نمی توانند به سمت بازرس انتخاب شوند :

1. نزدیکان نسبی و سببی مدیران و کسانی که نسبت به آنها رابطه مخد و میت دارند.
2. کسانی که بنحوی از انحاء به مناسبت شغلی که در شرکت دارند از شرکت حق الزحمه دریافت می کنند .
3. محکومیت به جنحه های بزرگ و جنایت ورشکستگان

نکته: مدت مأموریت بازرسان حساب یکسال است و در مورد قابل عزل بون بازرسان تصریحی در قانون وجود ندارد ولی از آنجایی که قانون بازرسان را مانند وکلا می داند گفت مجمع عمومی می تواند هر موقع آنان را از سمت خود معزول نماید . همچنین در مورد استعفاء آنان نیز تصریحی در قانون وجود ندارد . در صورتی که بازرسان نتوانند یا نخواهند به حسابها رسیدگی کنند رئیس محکمه بدایت مرکز اصلی شرکت به تقاضای هر ذیحقی، بازرسان جدیدی معین می کند . از طرفی حق الزحمه بازرسان حساب معمولاً در پایان سال در مجمع عمومی که برای تصویب ترازنامه تشکیل می شود با در نظر گرفتن شخصیت بازرسان و کاری که انجام داده اند تعیین می شود .

✓ وظیفه بازرسان: بازرسان موظفند در موضوع اوضاع عمومی شرکت و صورتحسابهای که مدیرها تقدیم می کنند را بیتی به مجمع عمومی سال آینده بدهند . همچنین بازرسان می توانند ظرف سه ماه قبل از انعقاد جمع عمومی به دفاتر شرکت مراجعه نموده و از عملیات آنان تحقیق کنند .

✓ وظایف بازرسان: 1. نظارت کلی بر عملیات مدیران شرکت در طول سال 2. رسیدگی کامل به ترازنامه و حسابها در پایان سال و دعوت مجمع عمومی در موارد فوری .

الف: نظارت بر عملیات مدیران: بازرسان موظف به انجام این امر هستند ولی حق مداخله در امور شرکت را ندارند همچنین ممکن است مدیران در بعضی موارد نظر بازرسان را بخواهند ولی بازرسان تکلیفی به دادن نظر ندارند .

ب: رسیدگی به ترازنامه و حسابها: بازرسان می توانند در هر موقع از سال دفاتر شرکت را مورد رسیدگی قرار دهند ولی ملزم نیستند که از نتیجه عملیات خود گزارشی به هیئت مدیره بدهند معمولاً بازرسان موظفند دو گزارش در ظرف سال تنظیم کنند یکی بعد از ششماه اولیه در خصوص صورت دارائی و دیگری گزارشی که بازرسان موظفند در آخر هر سال به مجمع عمومی بدهند .

✓ بازرسان می توانند در جلسات هیئت مدیره و مجامع عمومی شرکت نموده و نظر خود را ابراز نمایند ولی در هر حال دارای رأی نیستند و نظرشان مشورتی است .

همچنین ارگانی به نام حسابداران قسم خورده وجود دارد که از طرف هیئت مدیره انتخاب می شوند و هیئت مدیره حق دارد هر لحظه آنان را تغییر دهد و رسیدگی آنان منحصر است به رسیدگی به حسابداری و دفاتر شرکت و صحت ترازنامه، در صورتی که بازرسان از طرف مجمع انتخاب می شوند .

✓ مسئولیت بازرسان حساب:

مسئولیت بازرسان نیز مانند هیئت مدیره دو نوع می باشد : الف: مسئولیت جزائی: اصولاً بازرسان در هر موقعی که از عملیات خلاف قانون هیئت مدیره اطلاع حاصل نماید باید اعلام جرم نماید یا حداقل مجمع عمومی را دعوت نم آیند والا معاون جرم تلقی می شوند . ب: مسئولیت حقوقی: قانون بازرسانی را که در حین حدوث سبب بطلان شرکت سرکار بوده اند متضاماً با مدیران مسئول خساراتی می داند که به صاحبان سهام یا اشخاص ثالث وارد شده است .

سال مالی شرکت : حیات شرکت سهامی معمولاً برای مدت زیا دی پیش بینی می شود ولی حسابهای شرکت به دوره های محدودتری به نام سال مالی تقسیم می شود به طور کلی شرکت به دوره های مالی یکساله تقسیم می شود تعیین سال مالی

شرکت نه تنها از لحاظ احتساب سود و زیان صاحبان سهم اهمیت دارد بلکه وسیله ای است که برای احتساب مالیات به کار می رود.

نکته: دفتر دارائی دفتری است که تاجر باید هر سال صورت جامعی از کلیه دارایی منقول و غیر منقول سال گذشته خود را بریز ترتیب داده در آن دفتر ثبت و امضاء نمایند این کار باید تا پانزده فروردین ماه سال بعد انجام پذیرد .

✓ ترازنامه و حساب سود و زیان: کلیه شرکتها در پایان سال مالی باید خلاصه عملیات خود را به صورت ارقام در ترازنامه خود منعکس کند بهای سهام از روی ترازنامه تعیین شده و طلبکاران شرکت می توانند تشخیص دهند آیا وضع مالی شرکت رضایتبخش است یا خیر .

قانون تجارت کلیه تجار را علاوه بر نگه داری دفتر روزنامه و دفتر کل ملزم به نگهداری دفتر دارائی می کند که تقریباً همان ترازنامه است. ترازنامه اصولاً از روی دفاتر قانونی شرکت تنظیم می شود و ذکر این نکته لازم است که شرکتها علاوه بر دفتر روزنامه و کل، دارای وکبیه باید دفتر دیگری نیز اجباراً نگهداری کنند که به نام دفتر سهام نامیده می شود مخصوصاً اگر سهام شرکت با نام باشد .

✓ ترازنامه شرکت خلاصه ای است که در آخر سال از دفاتر قانونی شرکت استخراج می شود .

ترازنامه دارای دو ستون است یکی ستون دارائی دیگری ستون بدهی که به ترتیب در چپ و راست دفتر نوشته می شود .
ارقام مندرج در ستون دارائی

1. سرمایه تأدیه نشده 2. وجوه نقد 3. هزینه های تأسیس شرکت 4. دارائی ثابت 5. دارائی راکد 6. اموال مربوط به بهره برداری 7. اموالی که فوراً قابل تبدیل به نقد است . 8. رقم زیان
ارقام مندرج در ستون بدهی

1. سرمایه به عبارتی بهای اسمی کلیه سهام 2. ذخایر 3. مبالغی که از منافع سال قبل به سال بعد برده شده 4. دیون طویل مدت 5. دیون کوتاه مدت 6. استهلاکات 7. هزینه و مصارف 8. رقم سود
ترازنامه شرکت باید با حقیقت مطابقت داشته باشد برای تعیین ارزش ارقام مختلف ترازنامه ب های خرید را در نظر می گیرند و فقط در ترازنامه ای که در موقع انحلال شرکت تعیین می گردد بهای کلیه ارقام به قیمت روز تعیین خواهد شد .

✓ حساب سود و زیان عبارت است از حسابی که به ترازنامه ضمیمه می شود حساب مزبور نیز دارای دو ستون است یکی دانن و دیگری مدیون در قسمت دانن کلیه در آمد شرکت ذکر می گردد و در ستون مدیون کلیه مخارج شرکت .

تفاوتی که بین جمع دو ستون حاصل می شود اگر در قسمت دانن نوشته شود زیان شرکت را نشان می دهد و در صورت ی که در قسمت مدیون نوشته شود را نشان می دهد .

ترازنامه شرکت باید بعد از پایان سال مالی فوراً از طرف هیئت مدیره تنظیم گردد ترازنامه باید 40 روز قبل از تشکیل مجمع عمومی به بازرسان تسلیم شود و از طرف دیگر ترازنامه باید حداکثر چهار ماه بعد از پایان سال مالی شرکت به دارائی تسلیم گردد بنابراین حداکثر مدتی که باید شرکت ترازنامه را تهیه و تسلی م نماید در حدود 75 روز بعد از پایان سال مالی است و باید

آن را به بازرسان ارائه دهند و بازرسان نیز موظفند در مدت 25 روز از تاریخ دریافت ترازنامه آن را مورد رسیدگی قرار داده و گزارش خود را به شرکت تسلیم کنند .

نکته: صاحبان حساب نیز می توانند در مدت 15 روز قبل از تشکیل مجمع عمومی به دفتر شرکت مراجعه و از ترازنامه رونوشت بردارند.

با تشکیل مجمع عمومی و عدم تصویب ترازنامه توسط مجمع، این عدم تصویب به منزله رأی عدم اعتمادی است که نسبت به هیئت مدیره ابراز می دارند که در این صورت هیئت مدیره باید استعفا دهد .

* استهلاك:

چون دارائی شرکت به واسطه استعمال و مصرف از بین می رود لازم است که همواره قسمتی که از بین می رود تجدید شود و در صورتی که از بین رفتن تدریجی باشد هر ساله مبلغی برابر کسر قیمت آن کنار گذاشته می شود که استهلاك نامیده می شود.

مبلغ استهلاك بسته به نوع و جنس اموال تغییر می کند و برای اموالی که زود از بین می روند مبلغ زیادتری منظور می شود . بنابراین تعیین میزان استهلاك بسته به نظر هیئت مدیره و تأیید مجمع عمومی هر شرکت است ولی اگر آن میزان از میزانی که در آیین نامه استهلاك تعیین شده بیشتر باشد وزارت دارائی آن را قبول نمی کند .

✓ ذخایر: ذخایر اصولاً عبارتند از مبالغی که شرکت از سود خود سالیانه کنار می گذارند برای آنکه وضع مالی خود را تقویت کنند و در موقع انحلال عبارت است از کلیه مبالغی که بعد از استرداد سرمایه باقی می ماند که به صاحبان سهام تعلق می گیرد .

1. ذخیره قانونی: مدیران موظفند همه ساله پنج درصد از سود ویژه شرکت را برای تشکیل سرمایه احتیاطی موضوع نمایند تا این که مبلغ مزبور به یک دهم سرمایه شرکت برسد . این ذخیره برای تقویت وضع مالی شرکت است و در صورتی که مدیران ذخیره قانونی را از سود ویژه کسر ننمایند سودی که تقسیم می شود مشمول سود موهوم خواهد شد و مدیران قابل تعقیب جزائی اند.

2. ذخیره اساسنامه: اساسنامه اغلب شرکتها ممکن است میزان ذخیره را برای تشکیل سرمایه احتیاطی بیش از میزانی که قانون تعیین کرده معین نماید .

3. ذخیره احتیاطی: ذخیره احتیاطی یا آزاد آن قسمت از سود ویژه است که طبق تصمیم مجمع عمومی تقسیم نمی شود این ذخیره برای حسن جریان امور شرکت تعدیل سود قابل تقسیم، برای پیش بینی بعضی خطرات برای استهلاكات سرمایه یا برای توسعه شرکت می باشد .

نکته: شرکتها برای آنکه قروض خود را به بانکها و مؤسسات اعتباری تقلیل دهند قسمتی از سود ویژه خود را به عنوان ذخیره عمومی منظور می کنند تا کمتر احتیاج به قرض گرفتن باشد این نوع ذخایر را ذخیره عمومی می نامند.

✓ سود قابل تقسیم: درآمد شرکت بعد از وضع مخارج سود ویژه شرکت را تشکیل می دهد . تعیین مخارج شرکت با هیئت مدیره است.

مخارج شرکت عبارت است از هزینه هایی که برای عملیات شرکت لازم است و همچنین هزینه های عمومی که عبارتست از مزد و حقوق کارکنان، سوخت و ... تعیین سود قابل تقسیم با مجمع عمومی صاحبان سهام است این سود طبق مقررات اساسنامه تقسیم می گردد به همین ترتیب مجمع عمومی تاریخ پرداخت سود قابل تقسیم را معین می کند پرداخت سود قابل تقسیم بوسیله تسلیم کوپنی که به سهم الصاق شده است به عمل می آید در غیر این صورت به وسیله مهری که ظهر سهم زده می شود تسجیل می گردد .

✓ تغییرات اساسنامه:

مواردی که امکان این تغییر وجود ندارد : 1. مجمع عمومی نمی تواند تابعیت شرکت را تغییر دهد . 2. بر تعهدات صاحبان سهام با هیچ اکثریتی نمی توان افزود . 3. مجمع فوق العاده نمی تواند در حقوق صاحبان سهام مؤسس یا صاحبان سهام انتفاعی بدون در نظر گرفتن رضایت اکثریت آنان تصمیمی اتخاذ کند .

✓ تغییر سرمایه شرکت:

این یکی از مهمترین تصمیماتی است که مجمع عمومی فوق العاده اتخاذ می کند ولی در صورت افزایش سرمایه صاحبان سهام موظف نیستند در افزایش سرمایه مشارکت نمایند .

ماده 22 ق.ت مقرر می دارد هر شرکت می تواند در اساسنامه خود د قید کند که سرمایه اولیه خود را بوسیله تأدیه اقساط بعدی از طرف شرکاء زیاد کرده یا بواسطه برداشت از سرمایه آن را تقلیل دهد ولی کمتر از عشر سرمایه اولیه شرکت را حداقل قرار دادن ممنوع است .

الف: افزایش سرمایه

موارد افزایش سرمایه : 1. شرکت برای ادامه یا توسعه عملیات محتاج به سرمایه اضافی است . 2. بوی اینکه شرکت زیر بار قرض نرود و بهره ای پرداخت ننماید . 3. شرکت دارای ذخایر زیادی است و ذخایر خود را تبدیل به سرمایه کند . 4. شرکت برای تقویت بنیه خود سهام مؤسس یا وامهای خود را به سهم تبدیل نماید . 5. شرکتی که اجناسی دریافت می دارد به عوض پرداخت بهای آن سهم می دهد .

افزایش سرمایه عادی: به طور کلی افزایش سرمایه شرکت در صورتی ممکن است که باقیمانده سرمایه تعهدی صاحبان سهام قبلاً پرداخت شده باشد ولی قانون ایران در این موضوع ساکت است و اشکالی ندارد که با وجود عدم پرداخت باقیمانده سرمایه شرکت خود را افزایش دهد .

✓ تبدیل ذخایر شرکت به سرمایه : شرکتی که دارای ذخایر زیادی می باشد به عوض تقسیم ذخائر بین صاحبان سهام آنها را به سرمایه خود اضافه نموده به صاحبان سهام، سهام جدیدی می دهد .

در شرکتهایی که سهام مؤسس یا انتفاعی وجود دارد تبدیل ذخایر به سهام باعث تضییع حقوق اینگونه صاحبان سهام می گردد تبدیل ذخائر به سهام به دو صورت حاصل می شود : 1. به طریق افزایش بهای اسمی سهام 2. بوسیله انتشار سهام جدید.

در صورتی که ذخائر قانونی تبدیل به سهام شوند شرکت موظف است طبق قانون یا اساسنامه همه ساله مبلغی از سود خود را در حساب ذخیره قانونی منظور کند .

✓ تبدیل سهام مؤسس یا انتفاعی یا برگهای قرضه یا وامها به سهام: این تبدیل در موقعی به عمل می آید که شرکت در نظر دارد به اختلافات بین صاحبان سهام عادی و مؤسس یا انتفاعی خاتمه دهد . در مورد صاحبان سهام مؤسس و انتفاعی در صورتی تبدیل سهام آنها به سهام عادی لازم است که شرکت ذخ انر کافی داشته باشد تا بتواند ذخائر مزبور را بابت سهام عادی که به صاحبان سهام مؤسس یا انتفاعی می دهد منظور دارد .

بدین معنی که بهای سهام مؤسس و انتفاعی را نمی توان جزء سرمایه شرکت مصوب نمود تا میزان بهای آنها را به سرمایه شرکت اضافه نمود .

✓ تبدیل اجناس در طافتی به سهام: در صورتی که شرکت نتواند بهای اجناس دریافتی را پرداخت کند می تواند به فروشندگان پیشنهاد نماید. در مقابل دریافت جنس مزبور سهم بدهد . ترتیب احتساب بهای اجناس مانند احتساب سرمایه غیر نقدی است .
ب: تقلیل سرمایه:

اصولاً تقلیل سرمایه شرکت در صورتی که در نتیجه تقلیل زمانی به طلبکاران وارد شود ، جایز نیست زیرا سرمایه شرکت وثیقه تعهدات شرکت بوده است .

✓ تقلیل سرمایه را نباید یا استهلاک اشتباه کرد زیرا استهلاک سرمایه از سود شرکت انجام می گیرد و در صورتی که در مورد تقلیل سرمایه قسمتی از اصل سرمایه به صاحبان سه ام مسترد می گردد .

موارد تقلیل سرمایه: 1. در صورتی که سرمایه اولیه شرکت برای عملیات شرکت زیاد تشخیص داده شود . 2. در صورتی که شرکت قسمتی از سرمایه خود را از دست داده باشد و بخواهد سرمایه خود را افزایش دهد . 3. تقسیم سود سهامی بعد بین صاحبان سهام
تقلیل سرمایه شرکت:

این تقلیل به سه طریق ممکن است انجام گیرد : 1. تغییر بهای اسمی سهام : این تغییر در مواردی به عمل می آید که یک قسمت از سرمایه شرکت پرداخت نشده و پرداخت بقیه تعهد صاحبان سهام مورد احتیاج نیست . 2. آن است که شرکت بدون آنکه بهای سهام را تغییر تعداد سهام را تقلیل می یابد. 3. آنکه شرکت با تصویب مجمع عمومی فوق العاده اقدام به خرید قسمتی از سهام خود می نماید و بعد از آن سهام مزبور را خریداری نمود سهام مزبور را باطل نموده و سرمایه شرکت را به همان میزان تقلیل می دهد.

✓ تقلیل سرمایه شرکت باید به ثبت رسیده و آگهی شود تقلیل سرمایه نسبت به کسانی که بعد از ثبت و آگهی با شرکت معامله می کنند معتبر است .

افزایش سرمایه: 1. مادام که سرمایه قبلی تماماً از سوی صاحبان سهام تأدیه نشده افزایش سهام به هیچ عنوان مج از نخواهد بود. 2. حق افزایش سرمایه مختص به مجمع فوق العاده است . 3. سرمایه شرکت از طریق صدور سهام جدیدو بالا بردن مبلغ اسمی سهام موجود قابل افزایش است .

افزایش سرمایه از طریق صدور سهام: صدور سهام جدید باید به اطلاع سهامداران برسد و سهامداران می توانند آنها را خریداری کنند ارزش اسمی سهام جدیدی که منتشر می شود باید مساوی با بهای اسمی سهام به هنگام تأسیس شرکت باشد در خرید سهام جدید صاحبان سهام به نسبت سهامی که مالکند حق تقدم دارند این حق قابل نقل و انتقال است مهلتی که طی آن سهامداران می توانند حق تقدم مذکور را اعمال کنند کمتر از 60 روز نخواهد بود مجمع عمومی می تواند حق تقدم صاحبان سهام را در پذیره نویسی سلب نماید اما اتخاذ تصمیم در این باب مشروط به قرانت گزارش توجیهی هیأت مدیره مبنی بر لزوم افزایش سرمایه و تأیید آن از طرف بازرسان می باشد و الا باطل خواهد بود . این سلب حق باید درباره تمام صاحبان سهام یکسان و بدون تبعیض باشد .

✓ آگهی تصمیم مجمع عمومی فوق العاده درباره افزایش سرمایه: در مورد شرکتهای سهامی عام پس از اتخاذ تصمیم مجمع فوق العاده درباره افزایش سرمایه باید مراتب از طریق نشر آگهی در روزنامه کثیرالانتشاری به اطلاع سهامداران برسد همچنین در شرکتهای سهامی عام در آگهی باید قید گردد که صاحبان سهام بی نام جهت دریافت گواهینامه حق خرید سهام، ظرف مهلت معینی که نباید کمتر از 20 روز باشد به مراکزی که از طرف شرکت تعیین شده مراجعه کنند .

تحصیل اجازه از مرجع ثبت شرکتهای سهامی عام قبل از فروش و عرضه سهام جدید باید اعلامیه پذیره نویسی به انضمام آخرین ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت را برای کسب اجازه جهت انتشار به مرجع ثبت شرکتهای تسلیم نمایند مرجع مذکور در صورت انطباق اجازه انتشار اعلامیه را می دهد مذکور علاوه بر روزنامه کثیرالانتشاری که آگهی شرکت در آن منتشر می شود . حداقل باید در دو روزنامه کثیرالانتشار دیگر آگهی گردد و در بانک در معرض دید قرار گیرد . خریداران ظرف مهلت مندرج در اعلامیه که از دو ماه نباید کمتر باشد به بانک مراجعه و ورقه تعهد سهام را امضا کرده و مبلغ نقدی لازم را خواهند پرداخت . بعد از آن هیئت مدیره مکلف است حداکثر تا یکم ماه به تعهدات پذیره نویسان رسیدگی کند .

✓ افزایش سرمایه در شرکتهای سهامی خاص : در این شرکتهای پس از تصمیم به افزایش سرمایه، مراتب از طریق نشر آگهی به اطلاع صاحبان سهام می رسد . افزایش سهام در این شرکت مانند شرکتهای سهامی عام است به جز افزایش سرمایه بوسیله تبدیل اوراق قرضه به سهام زیرا فقط شرکتهای سهامی عام می توانند اوراق قرضه منتشر کنند . همچنین در این شرکتهای تشریفاتی از قبیل صدور اعلامیه پذیره نویسی و صدور گواهینامه خرید ضرورت ندارد برای ثبت افزایش سرمایه این شرکتهای فقط تسلیم اظهار نامه با امضای کلیه اعضا هیأت م دیره کافی است .

✓ افزایش سرمایه از طریق واریز و انتقال سود تقسیم نشده: شرکتهای سهامی می توانند سود تقسیم نشده شرکتهای سهامی می توانند سود تقسیم نشده یا عواید حاصله از اضافه ارزش سهام خود را تبدیل به سرمایه نمایند برای افزایش سرمایه از این طریق که با تصویب مجمع عمومی فوق العاده انجام می گیرد ضرورتی ندارد سهامداران جدید بابت انتشار سهام مبلغی پرداخت کنند بلکه مبالغ اسمی سهام خریداری شده از طریق سود سهام تقسیم نشده و اندوخته های آن به نسبت سهام هر یک از سهامداران احتساب و پرداخت شده محسوب می شود .

✓ افزایش سرمایه از طریق انتشار اوراق قرضه قابل تعویض یا قابل تبدیل به سهام مقتن به شرکتهای سهام عام اجازه داده است که جهت افزایش سرمایه نوعی اوراق قرضه قابل تعویض به سهام صادر نمایند . در صورتی که این عمل همزمان با

افزایش سرمایه باشد در این صورت مجمع عمومی فوق العاده به پیشنهاد هیأت مدیره و گزارش بازرسان موضوع را حداقل برابر با مبلغ قرضه تصویب می نماید. اما قبل از انتشار اوراق موضوع باید بوسیله یک یا چند بانک پذیره نویسی شود. سهامی که جهت تعویض با اوراق قرضه صادر می شود با نام بوده و تا انقضای موعد یا مواعد اوراق قرضه، وثیقه تعهد پذیره نویسان می باشد و نزد شرکت نگهداری خواهد شد. این سهام تا انقضا موعد فقط قابل انتقال به دارندگان اوراق مزبور بوده و نقل و انتقال اینگونه سهام در دفاتر شرکت ثبت نخواهد شد. و حتی اشخاص ثالث و طلبکاران نیز نمی توانند این اوراق را از طریق دادگاه تأمین و توقیف نمایند.

در مورد این اوراق شرکت موظف است که مقارن اجازه انتشار اوراق قرضه سرمایه شرکت را حداقل برابر با مبلغ قرضه افزایش دهد همچنین مقنن از تاریخ تصمیم مجمع تا انقضاء موعد، صدور سهام جدید در نتیجه انتقال اندوخته به سرمایه و دادن سهم به سهامداران را ممنوع کرده است.

* کاهش سرمایه:

الف: کاهش اجباری: هرگاه بر اثر زیانهای وارده حداقل نصف سرمایه شرکت از بین برود هیأت مدیره مکلف است بلافاصله مجمع عمومی فوق العاده را دعوت کند هرگاه مجمع رأی به انحلال شرکت ندهد باید سرمایه شرکت را به مبلغ سرمایه موجود کاهش دهد.

ب: کاهش اختیاری: گاه سرمایه تأمین شده شرکت بیش از مبلغ مورد احتیاج است در نتیجه لزومی جهت بکارگیری تمام سرمایه دیده نمی شود. در این صورت هیأت مدیره مراتب را به مجمع عمومی فوق العاده پیشنهاد خواهد کرد. پیشنهاد مزبور حداقل 45 روز قبل از تشکیل مجمع باید به بازرس تسلیم گردد.

کاهش سرمایه مشروط است به: 1. تصویب مجمع عمومی فوق العاده 2. باعث ورود لطمه به تساوی حقوق صاحبان سهام نگردد. 3. عدم تعیین سرمایه به کمتر از حداقل لازم برای هر شرکت هیأت مدیره پس از تصویب مجمع برای کاهش باید تصمیم مجمع را حداکثر ظرف مدت یکماه در روزنامه رسمی و کثیرالانتشار اعلان نماید.

✓ تغییر نوع شرکت و اختلاط شرکتهای سهامی: این خصوص در قانون تجارت پیش بینی نشده است تنه ام 135 تبدیل شرکت تضامنی و نسبی را به شرکت سهامی تجویز می کند.

تبدیل شرکت سهامی به شرکت با مسئولیت محدود با تصویب مجمع عمومی فوق العاده حائز است زیرا در این صورت به تعهدات شرکاء چیزی اضافه نمی شود ولی در مورد تبدیل سهامی به تضامنی یا نسبی رضایت کلیه صاحبان سهام لازم است. ✓ بطلان شرکت: ابطال شرکت در صورتی است که نتوان موجبات ابطال را مرتفع نمود و در مقابل شرکاء نمی توانند در مقابل اشخاص خارج به بطلان استناد کنند ابطال شرکت بعد از ثبت باید بوسیله دادگاه اعلام شود و هر ذینفعی منجمله دادستان می تواند تقاضای بطلان کند. ق.ت. برای تسهیل امور شرکتهای و تشویق آنها به رفع موجبات بطلان مقرر می دارد: هرگاه قبل از اقامه دعوا برای ابطال شرکت یا برای ابطال عملیات و قراردادهای شرکت موجبات بطلان مرتفع شود، دعوی ابطال در

محکمه پذیرفته نخواهد شد. از طرف دیگر هرگاه از تاریخ حدوث سبب بطلان شرکت ده سال گذشته و اقامه دعوا بطلان و خسارت نشده باشد دیگر دعوی مذکور پذیرفته نخواهد شد.

✓ **انحلال شرکت:** مواردی که شرکت منحل می شود. 1. وقتی که شرکت مقصودی را که برای آن تشکیل شده بود انجام دهد. 2. وقتی شرکت برای مدت معینی تشکیل و مدت منقضی شده باشد. 3. در صورتی که شرکت ورشکست شود. 4. در صورت تصمیم مجمع عمومی.

برای انحلال شرکت تصمیم مجمع عمومی احتیاج به دلیل ندارد و هر وقت اکثریت دو ثلث صاحبان سهام تصمیم به انحلال بگیرند کافی است ولی در مواردی که شرکت دارای صاحبان سهام مؤسس و انتفاعی باشد. چون انحلال شرکت به منافع آنان لطمه می زند رضایت آنها ضروری است و گرنه می توانند تقاضای جبران خسارت کنند. انحلال شرکت باید به ثبت رسیده و آگهی گردد و تا زمانی که آگهی منتشر نشده انحلال برای طلبکاران و کسانی که با شرکت معامله می کنند دارای اعتبار نیست.

*** شرکت با مسئولیت محدود:**

تعریف و اصول شرکت: شرکتی است که بین دو یا چند نفر برای امور تجاری تشکیل شده و هر یک از شرکاء فقط تا میزان سرمایه خود در شرکت مسئول هستند. بنابراین در این شرکت شرکاء تاجر نبوده و مستقیماً مسئولیتی در امور شرکت ندارند. آورده شرکاء در این شرکت سهام الشرکه نامیده می شود که به سهام تقسیم نشده و آزادانه قابل معامله نمی باشد. این شرکت اگر چه شرکت سرمایه است ولی شخصیت شرکاء نیز در آن دخالت دارد. کلیه قوانین انتقال آزادانه سهم الشرکه را منع نموده و منوط به تصویب اکثریت شرکاء می نمایند.

تشکیل این شرکت آزاد است و شرکاء اصلی می توانند مدیریت شرکت را برای خود به طور نامحدود تأمین نمایند و عملاً همواره امور شرکت را در دست داشته باشند. شرکاء اغلب تابع نظر شریک اصلی است و منافع اقلیت شرکاء اغلب مورد تجاوز قرار می گیرد.

✓ **اصور مندرج در شرکت با مسئولیت محدود:** 1. تصریح نوع شرکت در نام شرکت 2. محدودیت مسئولیت شرکاء 3. آزاد نبودن انتقال سهم الشرکه 4. عدم انحلال شرکت در صورت فوت یا ورشکستگی 5. لزوم رعایت تشریفات زیادتری در صورتی که تعداد شرکاء از 12 نفر تجاوز کند

1. **تصریح نوع شرکت:** در اسم شرکت باید عبارت با مسئولیت محدود قید شود و الا شرکت تضامنی محسوب می شود و اسم شرکت نباید متضمن اسم هیچ یک از شرکاء باشد.

2. **محدودیت مسئولیت شرکاء:** شرکاء این شرکت جز سرمایه ای که در شرکت می گذارند مسئولیت دیگری ندارند در این

شرکتها کلیه سرمایه شرکت باید در موقع تشکیل شرکت پرداخت شود و سهم الشرکه غیر نقدی نیز تقویم و تسلیم شده باشد. 3. **آزاد نبودن انتقال سهم الشرکه:** ماده 102 مقرر می دارد سهم الشرکه نمی تواند به شکل اوراق تجاری قابل انتقال در آید و نمی توان آنرا به غیر منتقل نمود مگر با رضایت عده ای از شرکاء که لااقل سه چهارم سرمایه متعلق به آنها بوده و اکثریت عددی نیز داشته باشند. همچنین انتقال سهم الشرکه به عمل نخواهد آمد مگر به موجب سند رسمی.

4. عدم انحلال شرکت در صورت فوت یا ورشکستگی : این موارد باعث انحلال نیست مگر اینکه این موضوع صراحتاً در اساسنامه شرکت قید شده باشد .

* تشکیل شرکت:

این شرکت به موجب قراردادی که بین شرکاء امضاء می شود تشکیل می شود . تشکیل این شرکت از طریق پذیره نویسی ممکن نیست قانون تجارت برای تشکیل با مسئولیت محدود فقط شرکتنامه را اجباری می داند و نیازی به اساسنامه جداگانه نیست. شرکاء باید اهلیت داشته باشند ولی چون تاجر محسوب نمی شوند اشخاص محجور نیز می توانند بوسیله نماینده قانونی شریک شوند. شرکتنامه بوسیله سند رسمی تنظیم می گردد و بهای تقویم سهم الشرکه غیر نقدی نیز باید در شرکتنامه قید گردد منتهی قانون حداقل و حداکثری برای سهم الشرکه در نظر نگرفته است .

✓ حقوق و تکالیف شرکاء شرکت با مسئولیت محدود : شرکاء موظفند سهم الشرکه خود را در موقع تشکیل شرکت پرداخت نمایند. قانون تصریحی نسبت به سهم الشرکه ممتازه ندارد بنابراین ایجاد آنها ایرادی ندارد .

نکته: موافقت با انتقال سهم الشرکه که به شریک جدید ممکن است بموجب سند عادی باشد ولی انتقال باید حتماً بوسیله سند رسمی باشد .

نکته: شرکا نمی توانند تبعیت شرکت را تغییر دهند مگر به اتفاق آراء .

نکته: در هیچ مورد نمی توان شریکی را بدون جلب رضایت او مجبور به ازدیاد تعهد خود نمود مگر در شرکتهای تضامنی و نسبی که در نتیجه ضمانت تضامنی ممکن است تعهدات شریک افزایش یابد. در صورتیکه تعداد شرکاء در شرکت از 12 نفر تجاوز نکند قانون تشکیل مجمع عمومی را لازم نمی داند .

✓ اکثریتهای مذکور در شرکت با مسئولیت محدود :

1. اکثریت عددی $\frac{3}{4}$ الف: انتقال سهم الشرکه به غیر ب : هر تغییری در اساسنامه

2. اکثریت نصف سرمایه : تصمیمات راجع به شرکت

3. تصمیماتی که فقط به اکثریت عده ای از شرکاء برس د که سهم الشرکه آنها بیش از نصف سرمایه شرکت باشد مانند انحلال شرکت.

مجامع عمومی در شرکت با مسئولیت محدود: در صورتیکه شرکاء شرکت از 12 نفر تجاوز کند، باید حداقل سالی یک مرتبه مجمع عمومی تشکیل دهند . قانون دعوت مجمع عمومی را در شرکت با مسئولیت محدود به عهده هیئت نظار گذاشته است.

قانون تجارت مقررات مخصوصی راجع به طرز دعوت و تشکیل مجامع عمومی پیش بینی ننموده و اساسنامه می تواند هر طور صلاح بداند عمل کند.

اداره شرکت با مسئولیت محدود: شرکت با مسئولیت محدود بوسیله یک یا چند نفر مدیر موظف یا غیر موظف برای مدت محدود یا نامحدودی اداره می گردد و در صورتیکه اکثریت شرکا مایل به عزل مدیر شرکت باشند کافی است که ماده مربوط به مدیریت را در اساسنامه تغییر دهند تا بتوانند مدیر شرکت را معزول نمایند .

مدیر شرکت نمی تواند بدون دلیل استعفا دهد، مگر آنکه امکان استعفای او در اساس نامه تصریح شده باشد به هر جهت چنانچه در اثر استعفای مدیر شرکت خسارتی به شرکت وارد گردد شرکاء می توانند تقاضای جبران خسارت نمایند .

* اختیارات و وظایف مدیر :

طبق م 105 مدیران شرکت کلیه اختیارات لازم را برای نمایندگی و اداره شرکت خواهند داشت و اگر شرکاء مایل باشند اختیارات مدیر شرکت را محدود نمایند اختیاراتی که از مدیر سلب می شود باید در اساسنامه ذکر گردد .

وظایف مدیر: 1. رعایت کلیه مقرراتی که طبق قانون و اساسنامه پیش بینی شده است . 2. تنظیم ترازنامه و حساب سود و زیان 3. دعوت شرکا برای تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان 4. تقسیم سود ویژه شرکت در پایان هر سال 5. منظور نمودن حداقل 5% از سود ویژه به عنوان سرمایه احتیاطی 6. حضور در جلسات شرکاء و مجامع عمومی 7. اجرای تصمیماتی که شرکاء طبق قانون و اساسنامه اتخاذ می کنند . 8. انجام کلیه مقررات قانونی که بر عهده شرکت است.

✓ مسئولیت مدیران: مدیر شرکت در کلیه مواردی که مرتکب تقصیر شده باشد مسئولیت حقوقی یا جزائی داشته و قابل تعقیب است قانون در دو ماه این موضوع را بیان می کند .

✓ ماده 101: اگر حکم بطلان شرکت صادر شود شرکاء هیئت نظار و مدیران در مقابل اشخاص ثالث مسئول اند .

✓ م 115: اشخاص زیر کلاهبردار هستند: 1. مدرسین و مدیرانی که برخلاف واقع پرداخت سهام سهم الشرکه را اظهار کرده باشند. 2. کسانی که به وسایل متقلبانه سهم الشرکه غیر نقدی را بیش از قیمت واقعی تقویم کرده باشند . 3. مدیرانی که با نبودن صورت دارائی منافع موهومی را بین شرکاء تقسیم کنند .

نظارت امور شرکت با مسئولیت محدود: در مواردی که عده شرکاء شرکت از 12 نفر تجاوز ننماید وظیفه نظارت بر عهده خود شرکاست ولی در صورتیکه بیشتر از 12 نفر باشد بر عهده هیئت نظارت .

نکته: در شرکتهای مختلط سهامی هیئت نظارتی لااقل مرکب از 3 نفر از شرکاء برقرار می شود و در هر صورت اولین هیئت نظارت برای یکسال انتخاب خواهد شد . انتخاب هیئت نظارت بوسیله مجمع عمومی شرکاء انجام می گردد و اعضای آن باید از بین شرکاء باشد تصمیمات هیئت نظارت باید با اکثریت آراء اعضا اتخاذ شود .

✓ اختیارات و وظائف هیئت نظارت:

1. دعوت مجمع عمومی بر عهده هیئت مذکور است.

2. وظیفه بررسی تأدیه تمام سرمایه شرکت و تقویم و تسلیم و سهم الشرکه غیر نقدی و قید بهای آن در شرکتنامه نیز از وظایف هیئت نظار است.

عملیات شرکت با مسئولیت محدود: این شرکت نیز باید ترازنامه و حساب سود و زیان خود را منعکس کند این موارد باید به تصویب شرکاء برسد. از طرفی اعطا بهره ثابت به سهم الشرکه در صورتی که شرکت دارای منافی نباشد جایز نیست .

در مدت حیات شرکت شرکاء می توانند هر تغییری را که لازم است در اساسنامه بدهند در صورتیکه تصمیمات مزبور به اکثریت عددی شرکاء که لااقل دارای سه ربع سرمایه شرکت باشند برسد . افزایش یا کاهش سرمایه نیز تابع مقررات تغییر مواد اساسنامه شرکت است .

انحلال شرکت: موارد انحلال شرکت : 1. در صورت تصمیم عده ای از شرکاء که سهم الشرکه آنها بیش از نصف سرمایه است. 2. در صورتیکه بواسطه ضررهای وارده ن صف سرمایه شرکت از بین برود . 3. در مورد فوت یکی از شرکاء اگر بموجب اساسنامه پیش بینی شده باشد . 4. در صورتیکه شرکت ورشکست باشد یا برای مدت معینی باشد که مدت منقضی شده باشد. انحلال شرکت با مسئولیت محدود با تصمیم عده ای از شرکاء که سهم الشرکه آنها بیش از نصف سرمایه باشد به عمل می آید.

نکته: هر شرکت با مسئولیت محدود که بر خلاف مقررات ذکر شده تشکیل گردد باطل و از درجه اعتبار ساقط است .

نایب

olomyar.com